

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 25.

Joi, 2 Iulie 1936

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) POLITICA EXTERNĂ :		c) BISERICA :	
Presa greacă	498	Presa engleză	498
b) CULTURĂ ȘI ARTĂ :		d) ECONOMIE ȘI FINANȚE :	
Presa belgiană	498	Presa greacă	498
„ franceză	498		

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II. CONFERINȚA DELA MONTREUX

	Pag.
Presa franceză	499
„ engleză	500
„ sovietică	501
„ turcă	501
„ greacă	501
„ iugoslavă	502
„ cehoslovacă	502
„ bulgară	503
„ elvețiană	504
„ polonă	504
„ maghiară	504
„ austriacă	505

III. MICA ÎNȚELEGERE

Presa franceză	505
„ greacă	505
„ cehoslovacă	506

IV. CĂLĂTORIA D^{-LUI} DR SCHACHT IN BALCANI

Presa engleză	506
„ sovietică	503
„ greacă	507
„ austriacă	507

V. SESIUNEA SOCIETAȚII NAȚIUNILOR

	Pag.
Presa franceză	507
„ engleză	509
„ italiană	510
„ sovietică	510
„ polonă	511
„ iugoslavă	511
„ elvețiană	511
„ evreiască din străinătate	511

VI. RAPORTURILE FRANCO-POLONE

Presa franceză	512
„ polonă	512

VII. PROBLEME EUROPENE

Politica externă a Franței	513
Puterile Locarniene și chestiunea Renană	513
Politica externă a Germaniei	514
Chestiunea Danzigului	514
Raporturile iugoslavo-bulgare	515
Efectele revizionismului maghiar	515

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

POLITICA EXTERNĂ

Presa greacă.

Sub titlul „România și Strămtorile“, ziarul PROÏA din 27 Iunie publică:

„Ministrul de externe al României, d. Titulescu, a desmințit, în discursul său la Montreux, pe toți acei care credeau sau sperau că România ar formula serioase și insistente reticente împotriva militarizării strămtorilor.

„Cuvântarea ministrului de externe român a fost o caldă și cordială susținere a punctului de vedere turc“.

Ziarul grec reproduce apoi fragmente din discursul suscitât al d-lui ministru Titulescu și încheie cu următoarele: „Turcia, la Montreux, a marcat acum un strălucit succes“.

CULTURĂ ȘI ARTĂ

Presa belgiană.

LA REVUE BELGE, din 15 Iunie, publică în traducerea d-lui B. Nortines nuvela „Moș Iluțu“ a d-lui I. Agârbiceanu.

Presa franceză.

Revista BEAUX ARTS din 19 Iunie publică, sub semnătura d-lui C. Costescu, un articol despre „Bisericile și Castelurile din România“.

Articolul este însoțit de numeroase fotografii.

BISERICA

Presa engleză.

Toate ziarele din 30 Iunie subliniază primirea impresionantă care a fost rezervată la Londra Sanctității Sale Patriarhului Miron Cristea al României.

La gara Victoria, în timp ce se făceau prezentările, corul întona în latinește „Mulți ani trăiască“, iar o mulțime imensă aclama îndelung pe șeful bisericii române.

Fiind condus la Westminster Abbey, S. S. Patriarhul Miron Cristea a pronunțat o rugăciune în limba română la mormântul Soldatului Necunoscut, peste care a presărat flori. A fost un moment istoric impresionant, căci pentru întâia oară limba românească a răsunit la Westminster Abbey.

După aceea S. S. Patriarhul s'a înclinat în fața altărilor și a mormântului sfântului Eduard-Confesorul, patronul Angliei. S. S. era înconjurat de delegația română și de clerul bisericii.

La terminarea acestei solemnități, șeful bisericii române a fost condus cu multă pompă la palatul arhiepiscopului de Canterbury.

La catedrala ortodoxă, Sfânta Sofia, slujba religioasă a fost oficiată de arhimandritul Scriban, părintele Antal și diaconul Goldan, asistați de clerul grec. Răspunzând urării de bun sosir pe care i-a adresat-o clerul ortodox, S. S. Patriarhul Miron Cristea a spus: „Binecuvântez și mă rog lui Dumnezeu pentru sănătatea Regelui Eduard VIII și pentru marele și gloriosul popor englez, care în vremuri grele ne-a ajutat să ne ajungem ținta supremă: unitatea națională a tuturor românilor. Poporul român n'a urmărit și nu urmărește decât pacea și creștineasca prietenie. Biserica anglicană ne-a ajutat și ea a fost singura care a dat sprijin fraților noștri emigrați în Statele-Unite, până ce au putut și ei să aibă bisericile lor. Aduc prietenia creștinească a poporului român și mulțumirea lui pentru ajutorul primit dela puternicul popor britanic. Rog pe bunul Dumnezeu să odihnească în pace sufletele eroilor care și-a vărsat sângele pentru noi toți“.

Episcopul de Fulham a dat la palatul episcopal un dejun în onoarea S. S. Patriarhului. În cuvântarea pe care a ținut-o cu acest prilej Episcopul de Fulham a spus între altele:

„Nimeni nu reprezintă printre noi poporul român mai bine decât Sanctitatea-Voastră. Prietenia dintre popoarele noastre este un bun prețios pentru pace. Am fost în România și mi-am dat seama de sentimentele calde și de dorința de pace a poporului român“.

La aceste cuvinte S. S. Patriarhul României a răspuns, binecuvântând prietenia creștinească ce se cimentează între cele două popoare.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa greacă.

Ziarul PROÏA, ocupându-se de chestiunea podului de peste Dunăre, scrie că după trei ani de zile de discuțiuni, tratativele între România și Iugoslavia continuă fără să se ajungă la niciun rezultat pozitiv.

„In orice caz, conchide ziarul atenian, după cum am accentuat în repetate rânduri, pentru Grecia prezintă un interes mai mare legătura peste Dunăre între România și Bulgaria, fie și prin „ferry-boat“, care, în combinație cu legătura căilor ferate grecești și bulgare, ar putea să învieze în mod simțitor comerțul de transit al portului Salonic“.

CONFERINȚA DELA MONTREUX

Presă franceză.

D. Saint Brice în LE JOURNAL din 22 Iunie scrie între altele:

„De mult Turcia putea cere suprimarea servituții care a creiat în jurul Dardanelor și Bosforului o zonă demilitarizată lăsând Constantinopolul la discreția unei agresiuni, dacă ar fi fost de ajuns să invoace falimentul dezarmării și al principiului egalității de drepturi. Toate apelurile au fost zadarnice, chiar după violarea clauzelor militare ale tratatului dela Versailles de către Germania. A trebuit pentru a obține o decizie, falimentul sistemului de garanție dela Locarno. Dintr'odată, Turcii au putut spune că tot sistemul convenției Strâmtorilor se prăbușea, deoarece demilitarizarea trebuia să fie compensată prin garanția formală a Angliei, Italiei, Franței și Japoniei.

Japonia este foarte departe, Anglia și Italia n'au încetat să se certe. Turcii au avut dreptate de a spune că riscau să rămâie fără apărare dacă nu se decideau să se apere singuri.

„Totuși, cererea lor ar fi rămas zadarnică dacă s'ar fi temut de cea mai mică rezistență din partea națiunilor din jurul Mării Negre și Mării Egee. Marele merit al Turciei a fost de a stabili de mult acorduri strânse cu Sovietele, România, Grecia și Iugoslavia. Aceste legături, a căror forță a fost consacrată prin experiență, îngăduie substituția încrederii, ca garanție de pace, constrângerii. Impăcarea a urmat revizuirii. Un exemplu renumit“.

În numărul din 23 Iunie, d. Saint Brice scrie:

„Înainte de a intra în miezul discuției proiectului prezentat de Turci pentru înlocuirea Convenției Strâmtorilor din 1923, se întrevăd multe greutăți de înlăturat. D. Paul Boncour, a indicat necesitatea de a se salvgarda comunicațiile cu țările marginase ale Mării Negre.

„D. Titulescu a insistat mult asupra faptului că nu este vorba de o revizuire teritorială, ci de o adoptare a clauzelor tratatelor de pace analogă acelei a reparațiilor.

„În fine, avem abstențiunea Italiei care a fost subliniată într'o notă remisă delegațiunii turcești.

„Această notă amintește că în ziua chiar când s'a produs inițiativa Guvernului dela Ankara, la 11 Aprilie, Guvernul italian, în răspunsul său, făcuse observația că ar fi de preferat să se aștepte lichidarea situației create de conflictul etiopian.

„Comunicarea făcută astăzi amintește că Guvernul din Roma se menține hotărât la acest punct de vedere și speră că împrejurările îi vor permite de a relua în curând locul său în debaterile internaționale; deocamdată însă, el face rezervele cele mai exprese, asupra debaterilor care ar putea avea loc în lipsa sa.

„Ar fi interesant de văzut dacă această manifestare va avea o influență asupra evoluției conferinței“.

După ce trece în revistă diferitele cuvântări rostite în ședința de deschidere a Conferinței, St. Brice citează din discursul plin de ardoare rostit de d. Titulescu, pentru cauza solidarității internaționale, următoarele cuvinte: „Pentru România, Strâmtorile sunt plămâni“.

„Înainte de sfârșitul acestei ședințe inaugurale, d. Titulescu propune prin aclamații ca președinte pe d.

Bruce, delegat al Australiei și ca vicepreședinte pe d. Politis.

„Excelentă combinație, care asociază un Dominion britanic ai cărui fii s'au acoperit de glorie la Gallipoli și unul din experții cei mai calificați în materie de organizare internațională și de conducere a Conferințelor“.

L'HUMANITÉ din 23 Iunie scrie:

„Turcia, cu un simț sigur al condițiilor europene, a dat exemplul unei proceduri pacifice de revizuire a tratatelor. Era poate, într'o Europă neliniștită de faptul împlinit etiopian și de cel rhenan, mijlocul cel mai eficace de a obține satisfacție. Se pare că toate puterile, afară poate de Bulgaria, veșnic în afară de Înțelegerea Balcanică, vor accepta cererile turcești care cuprind reglementarea trecerii vaselor de comerț și de război în Dardanele și remilitarizarea Strâmtorilor.

„Miza conferinței depășește Turcia, căci este vorba totdeodată să se întărească poziția Înțelegerii Balcanice, asociată ea însăși cu Mica Înțelegere cu Franța și cu Uniunea Sovietelor și să se pue bazele unuia dintre aceste acorduri regionale de securitate colectivă către care urmează să se orienteze dacă se dorește ca apărarea comună a păcii să reușească. Italia a repetat că ridicarea sancțiunilor ar fi semnalul reintrării ei în organizația europeană; ocazia îi poate fi dată de a da dovezi“.

LE QUOTIDIEN din 23 Iunie scrie în legătură cu chestiunea Strâmtorilor:

„Turcii au dat o pildă națiunilor. Ei vroiau o modificare a Statului Dardanelor.

„Ei ar fi putut să urmeze curentul zilei, să aplice în mod brutal dorințele lor, și apoi să aștepte reacțiunile. Este metoda acelora pentru care faptul îndeplinit a devenit ultima ratio a diplomaților. Ocupația militară a Rhenaniei, ocuparea de către japonezi a unor provincii chinezești etc.

„Precedentele nu ar fi lipsit tureilor. Dar ei au voit să se arate curtenitori și civilizați. Ei au făcut o cerere, în toate formele în vederea întrunirii unei conferințe care are loc în prezent la Montreux.

„Ori ei n'au găsit în fața lor decât spirite înțelegătoare. Delegații diverselor țări interesate acceptă ideea unei noi Convenții a Strâmtorilor.

„Oare lucrurile ar fi tot așa de ușor pentru celelalte probleme care se pun în Europa și în jurul Europei? „De ce nu, dacă cererile prezentate ar fi drepte, și dacă ar dovedi cel puțin o dorință de înțelegere sau de colaborare fără gânduri ascunse?“.

LA VICTOIRE din 24 Iunie scrie:

„Azi Turcia cere autorizația de a remilitariza malurile Dardanelor și Bosforului.

„Această remilitarizare guvernul turec ar fi putut-o întreprinde fără a o spune și să pue astfel Europa în fața unui fapt împlinit.

„Însă Turcia a voit să facă un act de curtenie față de Societatea Națiunilor, ea a voit să dovedească un spirit european conform spiritului de pace.

„Puterile, în schimb, vor accepta remilitarizarea Strâmtorilor. Conferința dela Montreux are ca scop să consacre această acceptare și să precizeze anumite modalități.

„Este vorba să se cunoască importanța reînarmării, să se decidă caracterul și forța armamentelor navale în Marea Neagră, și să se hotărască reglementul aviației internaționale deasupra Strâmtorilor“.

Sub semnătura corespondentului său general dela Geneva, LA TRIBUNE DES NATIONS din 25 Iunie scrie:

„Se găsește desigur persoane care să anunțe că această conferință dela Montreux constituie un precedent periculos, căci ea aduce o puternică încurajare tendințelor revizioniste. Se spune că „pentru întâia dată o conferință diplomatică procedează la revizuirea unei Convenții legate de tratatele de pace. Pentru prima dată se aplică procedura revizuirii pacifice și legale a tratatelor devenite inaplicabile...“

„Trebuie să precizăm că această conferință nu se ocupă de revizuirea clauzelor teritoriale ale tratatelor de pace. Ea poate fi comparată conferințelor de reparații care n'au făcut altceva decât să adapteze clauzele financiare ale tratatelor, condițiilor economice noi. D. Titulescu a subliniat, cu multă rațiune, importanța acestei deosebiri între adaptările convențiilor și revizuirea față de care Statele Micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice se opun cu hotărâre.

„Totuși, dacă partizanii revizuirii vor cu orice preț să considere conferința dela Montreux ca un precedent periculos, nu este inutil să le atragem atenția asupra condițiilor politice ale cererii turcești. Turcia este un Stat cu totul pașnic. D. Litwinoff a avut dreptate să insiste asupra faptului, care nu mai poate fi necunoscut în momentul de față, care sunt în Europa Statele care apără pacea și care sunt, dimpotrivă, acele care se pregătesc mai mult sau mai puțin pe față de război. Turcia a îndeplinit toate obligațiunile Pactului și în niciun moment ea n'a luat în considerație posibilitatea unei modificării a Convenției dela Lausanne fără consimțământul tuturor Statelor interesate. Care sunt, pe de altă parte, titlurile Statelor revizioniste? Pentru a nu cita decât exemplul cel mai caracteristic, care sunt titlurile Ungariei?

„Avem aici nu un precedent, ci o lecție pe care partizanii revizuirii ar face bine s'o studieze.

„Oricare ar fi — închee ziarul — greutățile tehnice pe care Conferința Strâmtorilor le va avea de trecut, este cert că toate puterile care participă au luat angajamentul moral de a acorda guvernului turcesc satisfacții substanțiale. Ar fi într'adevăr dezastruos pentru viitorul securității colective dacă metoda turcă a revizuirii legale s'ar vedea mai puțin rodnică și mai puțin eficace ca politica de repudieri brutale și unilaterale practicate de Germania“.

D. Saint-Brice subliniază următoarele în LE JOURNAL din 25 Iunie:

„D. Titulescu ne spunea în cursul unei sincere și libere conversațiuni, încrederea totală în legăturile care unesc Franța de Mica Înțelegere și prin intermediul său de Înțelegerea Balcanică, și garanta de fidelitatea neștrămutată a aliaților noștri din Sud-Est. Aceasta arată cu câtă satisfacție a fost întâmpinat în aceste cercuri pasajul din declarația franceză — unul din cele mai binevenite, desigur, — care constată că securitatea lor constituie un element din securitatea franceză, care ea însăși face parte integrantă din securitatea lor.

„In acest spirit începem, la Montreux, discuțiunile delicate“.

Presa engleză.

Marea importanță acordată de presa engleză debaterilor conferinței dela Montreux, în privința fortificării Dardanelelor, face ca restul chestiunilor internaționale să rămână temporar pe planul al doilea.

Bine înțeles că toate comentariile sunt făcute din punctul de vedere predominant de interesele respectiv ale Angliei, deși, în general, sunt favorabile acțiunii Turciei.

Toate ziarele din 23 Iunie scot în evidență modul leal în care chestiunea a fost adusă pe tapet. Apoi relevează, în termeni elogioși, discursul d-lui ministru Titulescu.

TIMES, din 24 Iunie, se ocupă de părerile exprimate de către membrii delegației engleze, care, pe lângă că au exprimat acceptarea, în principiu, a remilitarizării strâmtorilor, au arătat și punctul de vedere al Angliei, de a se ajunge la o convenție satisfăcătoare în toate privințele.

„Punctul de vedere englez, scrie ziarul, în timp ce recunoaște pe deplin suveranitatea Turciei, susține că strâmtorile formează o cale de ordin internațional și că trebuie să aibă un fel de supraveghere de aceeași natură, acesta fiind motivul pentru care Anglia s'a opus la desființarea Comisiei Strâmtorilor.

„Lord Stanhope a mai adăugat că una din obiecțiunile Angliei este că planul actual va închide strâmtorile, precum și Marea Neagră, tuturor puterilor mici, navale, dar nu va împiedeca forțele navale ale Statelor de lângă Marea Neagră să iasă în Mediterana, unde, de exemplu va domni, în aceste condiții, Rusia Sovietică“.

DAILY TELEGRAPH din 24 Iunie, după ce arată că la conferința dela Montreux va predomina, în aspecte largi, politica națională a diferitelor State interesate, adaugă că Marea Britanie, care a venit la conferință gata să fie în favoarea măsurilor celor mai largi de libertate a mișcărilor prin Strâmtori, a fost nevoită să și modifice vederile. Ziarul crede că, după toate aparențele, Anglia insistă pentru o reciprocitate completă în ce privește mișcarea vaselor între cele două mări legate de Dardanele.

MANCHESTER GUARDIAN, cu aceeași dată, arată amănunțit punctul de vedere al Angliei, și se referă la declarațiile lordului Stanhope în această privință, punându-l în comparație cu punctul de vedere exprimat de d. Litwinoff din partea Rusiei Sovietice.

MORNING POST arată că importanța principală a discuțiilor din acea zi o dă modul în care delegatul Franței, d. Paul Boncour, a sprijinit pretențiile arătate de d. Litwinoff, pentru anumite facilități de acordat flotei sovietice, de a putea trece prin Strâmtori în caz când ar trebui să vie în ajutorul unei acțiuni armate a Ligii.

„Vederile d-lui Litwinoff au mai fost sprijinite și de d. Conțeseu, delegatul României“.

Ziarele din 25 Iunie sunt preocupate numai de declarațiile d-lui Litwinoff, delegatul Rusiei Sovietice la conferință.

NEWS CHRONICLE scrie că reese cât se poate de evident, din declarațiile d-lui Litwinoff, că Rusia Sovietică vrea Marea Neagră pentru ea însăși.

Mai adaugă că Rusia acordă totuși o neînsemnată permisiune pentru un număr limitat de vase, ale țărilor nemărginase cu Strâmtorile, ori cu Marea Neagră, care fac vizite de curtoasié, precum și a unui număr mai mare, în

legătură cu executarea obligațiilor ce ar deriva din *Covenant* sau din pactele regionale încheiate în structura Ligii. Cu alte cuvinte a tuturor statelor, altele decât Turcia, Bulgaria, România și Rusia.

„Delegatul Angliei, lordul Stanhope a exprimat lămurit dorința Angliei de a aștepta până după Adunarea Consiliului Ligii, înainte de a se îmbarca în această discuție politică“.

TIMES și DAILY TELEGRAPH constată că a fost o ciocnire între pretențiile arătate de Rusia Sovietică și punctul de vedere englez, deși în principiu Anglia nu ar avea nimic de opus repartizării strâmtorilor.

MANCHESTER GUARDIAN din 26 Iunie scrie un articol de fond, analizând rezultatele Conferinței dela Montreux, după prima etapă a acesteia, arătând buna voință a tuturor națiunilor interesate ca să acorde Turciei satisfacția cerută. Prevede că la sesiunea viitoare va participa și Italia, bine înțeles dacă se ridică sancțiunile. Cum ziarul crede că această țară nu este în raporturi tocmai amicale cu Turcia, mai crede că „va ridica obiecțiuni pentru motive vădite dar nejustificabile“.

SUNDAY TIMES din 28 Iunie revine, într'un articol de fond, semnat de „Scrutator“, în care arată că principala complicație a discuțiilor nu a provenit din cererea propriu zisă a Turciei, ci prin propunerea unui amendament din partea Rusiei Sovietice, care a pretins pentru vasele ce ies din Marea Neagră o mai mare libertate față de restricțiile impuse vaselor venind din Marea Mediterană.

Ziarul nu scapă ocazia de a preveni Anglia, bazat pe istoria diplomatică a Dardanelor, pe care o găsește că a fost totdeauna defavorabilă Angliei, ca istoria să nu se repete, lăsând totul la discreția unei singure puteri.

DAILY EXPRESS din 29 Iunie este informat din Geneva, că între Franța Anglia și Rusia s'a făcut încă un pas mare către restabilirea vechei triple alianțe de dinainte de războiul mondial. Aceasta în urma unei conversații între d-nii Litwinoff și Eden, care au schițat împreună un acord privind la drepturile Mării Britanice și ale Rusiei, de a trimite vase de război prin strâmtorile Dardanelor și ale Bosforului în Marea Neagră.

Presa sovietică.

ZA INDUSTRIALIZAȚIILE din Moscova, cu data de 23 Iunie, comentând știrile primite asupra Conferinței dela Montreux, scrie între altele:

„Regimul Strâmtorilor are o importanță covârșitoare, nu numai pentru securitatea Turciei dar și pentru întreaga chestiune Mediteraneană.

„Optimismul presei turcești relativ la rezultatul acestei conferințe este complet justificat acând în vedere concepția care domină asupra dreptății cererii turcești.

„Simpatiile pentru cauza turcă se explică și prin procedeele pacifice întrebuințate de această țară în contrast evident cu metodele fasciste ale faptului îndeplinit“.

„Toate delegațiunile prezente la conferință aprobă punctul de vedere al Turciei, însă Bulgaria speră în acest mod să-și câștige simpatiile pentru planurile sale revizioniste“.

Presa turcă.

LA RÉPUBLIQUE din 23 Iunie scrie în legătură cu inițiativa guvernului dela Ankara de a fi cerut întrunirea

unei conferințe internaționale în vederea modificării statului Strâmtorilor:

„Acest mod de a proceda, și care nu-și propune altceva decât de a înlocui o Convenție prin alta, a fost viu apreciat de toate Statele. Într'adevăr Turcia republicană arată astfel valoarea și importanța pe care ea le acordă tratatelor internaționale, oferind tot de o dată prin acest gest o pildă frumoasă celorlalte țări. Cauza noastră justă în esență, a câștigat și mai multă tărie încă prin modul corect cu care am expus-o, și se poate chiar spune că ea a fost câștigată înainte ca conferința să se fi întrunit.

„Nu ne putem împiedeca de a felicita odată mai mult guvernul nostru pentru succesul pe care l-a obținut prin modul de a supune o cauză, care era dreaptă prin ea însăși. Dar nu este tot: suprimând zona demilitarizată a strâmtorilor, Turcia nu are intenția de a le închide. Precum am expus clar în nota noastră, Guvernul Republicii este favorabil unei complete libertăți de trecere și cere el însuși reglementarea clauzelor și obligațiilor care se referă la această libertate.

„Un adevăr, care nădăjduim va fi mai bine înțeles la Montreux, este acesta: o poartă lăsată complet deschisă nu este mai sigură decât o poartă pusă sub supraveghere.

„Asigurându-și propria ei siguranță la strâmtori, Turcia va asigura totdeauna libertatea de trecere cea mai desăvârșită.

„Această libertate nu întâmpină nicio greutate în ce privește navigația comercială; iar în ce privește vasele de război, această latură a chestiunii neputând interesa decât Statele suverane ale Mării Negre, nu va întâlni la rândul ei obstacole atâta timp cât va exista un acord de principiu. În rezumat, cu toată importanța extremă a chestiunii, care va fi obiectul negocierilor dela Montreux, se evine de a considera această conferință ca una din acelea care vor duce la rezultate concrete, terminând lucrările ei cu cea mai mare ușurință“.

Presa greacă.

Ziarul PROIA din 23 Iunie ocupându-se de conferința dela Montreux scrie între altele:

„Este evident că Anglia va susține cererea turcă urmărind însă să profite de discuțiunile dela Montreux pentru realizarea pactului mediteranean la care să participe și Italia. Și deoarece, după cum se știe, Italia nu participă la discuțiunile dela Montreux, pe care le urmărește numai prin observator, pare-se că Anglia va încerca prin înțelegeri de culise să obție consimțământul puterilor mediteraniene, când Italia va fi imposibil să rămână în afară de acest pact. Putem deduce deci că înțelegerile din culise la Montreux vor fi mult mai importante decât discuțiunile publice“.

ELEFTERON VIMA din 24 Iunie scrie:

„Delegația bulgară la Conferința dela Montreux, chemată să-și spună părerea asupra propunerii turcești pentru înarmarea Strâmtorilor, s'a pronunțat favorabil fără să facă vreo legătură între consimțământul ei și chestiunea ieșirii Bulgariei la Marea Egee, după cum se spusese. Totuși în formularea motivelor care au determinat hotărârea ei, delegația bulgară a amintit conferinței internaționale că Bulgaria e lipsită de o ieșire la Mare deschisă și a lăsat astfel să se înțeleagă că situația ei din acest motiv este tot atât de dificilă ca și a Turciei.

„Aluzia delegațiunii bulgare credem că nu va rămâne fără răspuns din partea delegației grecești și a celorlalte delegațiuni din Înțelegerea Balcanică care conlucrează cu ea. Nu numai pentru că nu are nicio legătură cu chestiunea ce se discută la Montreux, ci și pentru faptul că

o ieşire teritorială a Bulgariei la Marea Egee e protivnică însăşi literii şi spiritului tratatelor de pace, după cum s'au pronunţat în repetite rânduri conferinţe internaţionale.

„Recunoaştem desigur resfrângerea pe care o poate avea eventuala închidere a Dardanelor pentru comerţul bulgar. Acest avantaj însă al Bulgariei nu a fost ignorat şi tratatul de Neuilly a asigurat vecinei noastre o ieşire economică către Marea Egee. Bulgaria însă a refuzat să beneficieze de stipulaţiunea respectivă a tratatului, nu atât pentrucă o găseşte inconvenientă din punct de vedere economic, cât pentrucă doreşte să menţie deschisă chestiunea ieşirii ei teritorială la Mare, cu speranţa că într'o zi vor exista poate posibilităţi a unei satisfaceri.

„Merită însă se întreabă în încheiere cotidianul atenian pentru o himeră să sufere atâţia ani poporul bulgar? Să se gândească la aceasta guvernării lui“.

LE PROGRÈS din 23 Iunie, după ce subliniază importanţa Conferinţei dela Montreux scrie:

„Teza principală a Turciei este justificabilă: situaţia nouă în Europa impune acestei ţări să-şi asigure apărarea şi protejarea ei. Remilitarizarea Strâmtorilor este una din dispoziţiile elementare. Guvernul din Ankara, care invocă politica sa de pace, este gata să acorde garanţiile necesare tuturor vecinilor săi, cărora aceste măsuri le-ar putea aduce prejudicii pe planul traficului maritim şi planul militar şi moral.

„Dar la Montreux va rămâne un punct istoric, oricare va fi rezultatul conferinţei: acela că tratatele nu sunt intangibile şi trebuie să poată fi adaptate circumstanţelor noi. Este uşa deschisă revizionismului, aceluşi revizionism judicios care înlătură măsurile de faţă şi a faptelor împlinite, dar care este un revizionism totuşi care zdruncină până în temelii toate tratatele încheiate dela Versailles încoace, şi mai este o mică uşă deschisă altor revendicări, care sperie, şi cu drept cuvânt, multe State participante la Conferinţa Dardanelor. Căci în materie de justiţie internaţională, ca în justiţia obişnută nu pot exista două greutăţi şi două măsuri“.

In numărul din 24 Iunie LE MESSAGER D'ATHÈNES subliniază comunitatea de vederi dintre Turcia şi Grecia.

„Din primul moment, scrie ziarul, guvernul elen şi-a manifestat simpatia pentru cererea turcă. Preşedintele ei actual are dealtfel calităţi tehnice care îi permit să judece chestiunea sub aspectele ei reale din punct de vedere strategic şi din punct de vedere al securităţii. D. Titulescu, pe dealtă parte, a relevat că nu există în cererea Turciei nicio contradicere cu poziţia pe care Înţelegerea Balcanică a luat-o şi o menţine faţă de revizuirea tratatelor. Ea se opune schimbărilor teritoriale şi oricărei acţiuni sau măsuri care ar avea ca scop o modificare de acest fel“.

Presa iugoslavă.

Presa iugoslavă, după ce a publicat amănunţite dări de seamă asupra conferinţei, a început să publice lungi articole de comentarii.

Astfel, VREME, din 23 Iunie, publică o corespondenţă specială în care relevă că această conferinţă va avea mai întâiu de toate un caracter pur tehnic, dat fiind faptul că ea încearcă înainte de toate să fixeze noile reguli relative la controlul navigaţiei comerciale şi militare.

In continuare ziarul subliniază năvea importanţă pe care o prezintă coeziunea ce există între Statele Înţelegerii Balcanice, decise de a se opune cu toate mijloacele ambiţiilor marilor puteri în Balcani.

„Turcia ştie că ea poate să conteze pe fidelitatea şi prietenia reală din partea Iugoslaviei, României şi a Greciei“.

„Înţelegerea Balcanică, conchide ziarul, trebuie să se afirme ca un instrument de pace, gata să se opună oricărei hegemonii“.

SAMOUPRAVA din 24 Iunie publică un foarte interesant articol al directorului său, d. S. Iovanovici, care arată că situaţia Turciei este cu atât mai dificilă cu cât calea maritimă Bosfor-Dardanele, ce taie teritoriul său în două părţi, nu este fortificată.

„In caz de războiu, continuă ziarul, se poate întâmpla că o putere oarecare să ocupe Bosforul şi Dardanelele şi să separe astfel definitiv Turcia, nu numai de aliaţii săi, ci şi de o importantă parte a teritoriului său, de însuşi Istanbul-ul.

„Consecinţa unei astfel de ocupaţii va fi tot atât de fatală atât pentru aliaţii balcanici cât şi pentru alte puteri, ale căror interese politice şi economice cer ca Strâmtorile să rămână libere, sigure şi deschise pentru transit.

„Chestiunea Strâmtorilor în ea însăşi prezintă un caz unic, când un teritoriu este tăiat de o importantă cale maritimă, care nu poate fi fortificată.

„Soluţia din 1923 a ajuns imposibilă, căci ea riscă nu numai posibilitatea unei ocupări, ci o incertitudine care la un moment dat poate să creeze o mare confuzie, un pericol de lungă durată pentru interesele politice ale Turciei, ale Statelor Balcanice, ale Rusiei şi a însăşi Europei.

După ce remarcă că ministrul de externe al Turciei, d. Rustu Aras, doreşte ca, întotdeauna, să rămână ataşat principiilor juridice internaţionale, sistemului de colaborare reală şi moralei internaţionale, ziarul scrie mai departe: „Conştiinţa internaţională nu va putea rămâne surdă la apelul d-lui Rustu Aras, a cărui ţară a probat de atâtea ori toată bunăvoinţa.

„Punctul de vedere al Iugoslaviei este cunoscut.

„Noi îi urăm aliatei noastre, scrie în concluzie ziarul, un deplin succes diplomatic şi moral, pentrucă noi ştim că Strâmtorile demilitarizate înseamnă slăbirea morală şi politică atât a Turciei cât şi a Înţelegerii Balcanice, precum şi ce pericol reprezintă ele în cazul unui conflict oarecare.

„De asemenea dorim, conchide ziarul, ca Turcia să fie satisfăcută, pentru ca să devie mai puternică pentru ea însăşi şi pentru Înţelegerea Balcanică“.

VREME, din 29 Iunie, sub titlul „Dela Montreux la Geneva“, publică un lung articol în care, după ce schiţează motivele ce au determinat convocarea conferinţei dela Montreux, remarcă:

„Prin gestul său, guvernul turec a dat dovadă de spiritul său de lealitate şi corectitudine. Cele câteva zile dela Montreux au probat că drumul ales de Turcia cu atâtea cavalerism nu este nici uşor şi nici scurt. Dela începutul discuţiilor dela Montreux s'a putut observa iar tradiţionala divergenţă dintre Britania şi Rusia Sovietică. Japonia desigur că întotdeauna a protestat împotriva oricărei propuneri ruseşti.

„Italia nu participă la Conferinţă. Toate acestea probează că deciziunile conferinţei dela Montreux vor fi foarte greu aprobate“.

Presa cehoslovacă.

Cu data de 23 Iunie, PRAGER PRESSE publică un articol, de d. Paul du Bochet, în care scrie între altele:

„La conferinţa dela Montreux vor apare sub diferite forme toate problemele care au provocat în Apusul Eu-

ropei remilitarizarea Rhenaniei și violarea pactului dela Locarno.

„La Montreux se va ajunge la concluzii practice pe tărâm regional, concluzii care vor juca un rol decisiv la apropiatele negocieri în legătură cu problema reformei Societății Națiunilor“.

Presa bulgară.

Presa bulgară a acordat deosebită atențiune Conferinței Strâmtorilor. După ce au publicat textul declarației făcute de șeful delegației bulgare, toate ziarele bulgare încep să publice numeroase articole de fond în care comentează pe larg conferința dela Montreux.

Astfel MIR din 24 Iunie, sub titlul: „Conferința dela Montreux“, publică un articol semnat de d. Nicolov, care între altele scrie:

„Regimul juridic al Strâmtorilor se bazează pe o Convenție specială, semnată la Lausanne în 1923.

„In virtutea acestei Convenții este proclamată o deplină libertate pentru trecerea tuturor vaselor de războiu și comerț aparținând tuturor țărilor.

„In același timp Strâmtorile și o fâșie de pământ în jurul lor au fost demilitarizate, interzicându-se de fapt Turciei să le fortifice și să țină acolo forțele sale armate.

„Precum se știe, Turcia a protestat împotriva acestor limitări; ea a cerut ca să-i fie permis de a proceda la fortificarea Strâmtorilor, faptul ce a determinat convocarea Conferinței dela Montreux.

„Prin semnarea unei noi convenții asupra Strâmtorilor, este clar că se va aduce un nou aranjament a situației lor de drept, aranjament ce va răspunde nevoilor momentului și situației politice actuale.

„In orice caz este dificil de a prevedea dacă noul aranjament privitor la Strâmtori va fi durabil.

„Astăzi situația este schimbată. In locul Turciei Otomane, pe scena internațională se prezintă un Stat sănătos și puternic care apără cu perseverență drepturile sale.

„Atâta timp cât marea importanță politică și economică a Strâmtorilor rămâne un fapt incontestabil, marile puteri continuă de a se interesa de destinul lor“.

Același ziar din 25 Iunie publică sub titlul: „Chestiunea demilitarizării Strâmtorilor“, un lung articol în care scrie între altele:

„Chestiunea Strâmtorilor este de o mare importanță pentru țările a căror ape se varsă în Marea Neagră.

„Mai bine de două secole Rusia a dus războiu cu Turcia nu numai pentru a domina asupra ținuturilor sale ci pentru a păstra porturile acestei mări.

„Dacă Turcia menține prietenia sa cu Sovietele, fortificarea Dardanelor va fi tot așa de importantă și pentru Turcia și pentru Rusia.

„In cazul acesta Rusia nu va avea nevoie de a fortifica o duzină de porturi, va continua de a păzi portul ce prezintă o poartă spre Marea Neagră.

„Luptele ce s'au dat în timpul războiului între flotele anglo-franceze și cea germano-turecă probează inviolabilitatea Dardanelor.

„Va rămâne însă oare Turcia mult timp credincioasă aliatei sale?

„In orice caz deciziunea actuală a remilitarizării Dardanelor va da posibilitatea Sovietelor de a se asigura pe Marea Neagră pentru câteva decenii; în care timp ei vor inventa alte mijloace de apărare a porturilor de pe Marea Neagră.

„Fortificarea Strâmtorilor este o chestiune de o importanță covârșitoare, și soluționarea ei în folosul Turciei prezintă pentru ea o chestiune capitală; fapt ce convine și Rusiei, care ține la fortificarea Turciei.

„Ea fortifică Turcia atât împotriva noastră cât și împotriva României.

„Nu trebuie uitat niciodată rolul ce poate juca forța relativă a Statelor. Astăzi, când Societatea Națiunilor care trebuie să servească drept arbitru este ruptă în patru și neputincioasă, această forță relativă, conchide ziarul, devine aproape unicul drept ce conduce popoarele în raporturile lor mutuale“.

DNEVNIK din 21 Iunie publică sub titlul „Bulgaria și Montreux“, următoarele:

„Este un fapt indiscutabil că datorită politicii sale externe active și aliaților săi, Turcia astăzi sub aprobarea reprezentanților oficiali ai antirevizionismului, începe revizuirea unuia din tratatele de pace.

„Invinsă în războiul mondial, Turcia pune chestiunea revizuirii acelor care până ieri au fost învingătorii ei, fără ca ei să recurgă în acest caz la arsenalul lor de discursuri antirevizioniste.

„Acest eveniment este de o mare importanță o linie semnificativă a metodei diplomatice a unui Stat și a situației diplomatice în acest colț al lumii.

„Iată de ce, *continuă ziarul*, nu se poate prevedea atitudinea viitoare a delegației noastre față de cea a delegațiilor altor State interesate.

„Nu trebuie să se uite că Bulgaria este unul din Statele cele mai interesate în justa soluționare a chestiunii ridicate de Turcia.

„Nu este drept de a se compara situația României cu cea a Bulgariei, prin faptul că amândouă sunt închise în bazinul Mării Negre.

„Inainte de toate România este o țară care se află în raporturi directe nu numai cu Turcia, ci și cu altă serie de State mari și mici, în timp ce Bulgaria se sprijină pe un singur aliat: Societatea Națiunilor.

„In afară de aceasta, cererea Turciei nu este o chestiune maritimă ci și o chestiune de securitate a Bulgariei, căci aceasta din urmă în contrast cu România are frontierele directe cu Turcia, prin Tracia, care se sprijină pe Strâmtorile ce se vor înarma.

„Chestiunile ce se pun la Montreux, *încheie ziarul*, sunt pentru noi de o importanță capitală“.

DNES din 25 Iunie, scrie:

„La Montreux delegația bulgară a făcut o declarație prin care ea sprijină deschis cererea Turciei în vederea remilitarizării Strâmtorilor. Bulgaria a probat din nou cât de mult ține la menținerea bunelor relații cu Turcia.

„Deși Bulgaria nu face parte din Înțelegerea Balcanică, ea va susține întotdeauna orice inițiativă a Statelor balcanice dacă ele sunt juste.

„Turcia trebuia să ceară revizuirea Convenției dela Lausanne, ce i-a fost impusă prin forța armelor. Astăzi ar fi just să i se ceară revizuirea tuturor clauzelor, care sunt în contradicție cu drepturile suverane ale vreunui Stat.

„Bulgaria a probat de nenumărate ori că ea este gata oricând să sprijine deciziunile Societății Națiunilor. Din cauza acestor sentimente ea s'a asociat și la sancțiunile împotriva Italiei, cu toate marile pierderi pe care a trebuit să le suporte“.

In editorialul din 27 Iunie, A PAROLE BULGARE scrie între altele:

„Pare că noul regim al Strâmtorilor va fi bazat pe considerațiunea securității Turciei, subliniată de guver-

nul din Ankara în cererea sa pentru remilitarizarea Strâmtoarelor. Dar garanția acestei securități presupune unele restricții regimului actual. Bulgaria dându-și dela început aprobarea față de cererea turcă s'a desemnat, în principiu, acestor restricțiuni. Sosirea delegației sale la Montreux, consistă în a contribui ca noul regim al Strâmtoarelor să nu înrăutățească starea actuală a comerțului său. În acest sens n'avem motive de neliniște, cu atât mai mult cu cât interesele bulgare coincid cu interesul general al țărilor care iau parte la Conferința dela Montreux, fie ele sau nu țarmurene ale Mării Negre.

„Dar interesul Bulgariei nu se mărginește numai la chestiunea libertății navigației comerciale. Ca țară închisă în Marea Neagră și ne dispunând de altă cale maritimă decât aceea a Strâmtoarelor, Bulgaria se interesează în mod considerabil la soluționarea chestiunilor cuprinse în partea a doua a proiectului de Convenție turcească, adică la trecerea vaselor de război mai ales în timp de război. Luând cuvântul asupra acestei părți a proiectului turcesc, șeful delegației bulgare, d. dr. Nicolae a crezut necesar să mulțumească reprezentantului Franței, d. Paul Boncour pentru declarația sa după care scopul Convenției care trebuie alcătuită, urma să fie securitatea tuturor Statelor țarmurene ale Mării Negre.

Restul declarației bulgare cuprinde o indicație concretă asupra punctului de vedere bulgar, în acest sens, că noua convenție nu trebuie în niciun caz să aducă prejudicii sprijinului pe care îl reprezintă Pactul Societății Națiunilor în anumite din aceste clauze pentru securitatea Bulgariei“.

Presă elvețiană.

LA TRIBUNE DE GENEVE din 24 Iunie scrie:

„Interesul general al Europei este de a acorda Statului care stă de veghe pentru pace dealungul uneia din arterele vitale ale Continentului, posibilitatea de a organiza în toată libertatea apărarea sa națională.

Astfel fiind, rezultatul final al Conferinței dela Montreux nu lasă nicio îndoială. Turcia va obține de sigur suprimarea zonelor demilitarizate, care taie teritoriul ei în două, și recunoașterea suveranității ei depline asupra regiunii Strâmtoarelor.

Singura greutate va fi de a concilia în practică această recunoaștere a suveranității Turciei, cu liberul joc al pactelor regionale și al acordurilor de asistență mutuală, încheiate în cadrul Societății Națiunilor, și printre care figurează în primul rând tratatele care leagă Franța de U. R. S. S. și de România. Aceste diverse combinații implică într'adevăr libertatea comunicațiilor între Marea Neagră și Mediterana. Convenția din 1923 oferea din acest punct de vedere toate garanțiile. Dar din ziua în care fortificațiile Galipolei și ale Bosforului vor fi reconstruite, situația va fi cu totul schimbată.

Ca în 1914, Statul-Major Turcesc va putea la voia lui bara calea vaselor de reprovizionare și flotelor de război, și după cum el se va alătura uneia sau alteia din părțile beligerante, echilibrul forțelor în răsăritul european va fi răsturnat.

Totuși, soluția acestei grave probleme va fi în mare parte înlesnită de faptul că guvernul dela Ankara este el însuși asociat sistemului înțelegerilor regionale, în numele tratatelor pe care le-a semnat cu Rusia Sovietelor și cu aliații lui din Înțelegerea Balcanică, și că în definitiv el a întemeiat toată politica lui externă pe leal aplicare a Pactului Societății Națiunilor“.

La data de 27 Iunie, BASLER NACHRICHTEN scrie:

„Cercurile din Londra eugetă mai precaut decât de pildă România care participă voioasă în fruntea Înțelegerii Balcanice la politica rusă dela Montreux, cu toate că odată ea va regreta foarte amar de a se fi pus fără rezerve la dispoziția flotei dela Odesa.

„S'ar putea să se formeze un front internațional cu totul nou: Rusia, Înțelegerea Balcanică și Turcia deoparte, iar Anglia, Italia și Japonia de cealaltă parte. Mediatorul indicat ar fi Franța. Dar este ea oare actualmente destul de puternică pentru a figura ca „arbitrator mundi“? Dacă nu va fi în stare, atunci războiul diplomatic în jurul Dardanelor poate dura zece ani ca și războiul troian.

„Să nu devină ca aceasta un război militar! Poate că teama comună de Germania apără puterile participante de această primejdie“.

Presă polonă.

În numărul din 27 Iunie L'ECHO DE VARSOVIE, ocupându-se de problema Strâmtoarelor, fixează astfel atitudinea Poloniei:

„Polonia este direct interesată la chestiunea remilitarizării Strâmtoarelor numai în măsura în care această remilitarizare ar da garanția necesară acestei țări, în privința libertății navigației pentru vapoarele poloneze care asigură serviciul între Constanța și Mediterana sau Haiffa din Palestina“.

Presă maghiară.

PESTER LLOYD din 25 Iunie, sub titlul: „Chestiunea Dardanelor din nou acută“, scrie:

„Conferința dela Montreux, care începuse în semnul aprobării generale a puterilor față de cererea Turciei, prezintă după câteva zile o imagine esențial schimbată. Au și început să se formeze fronturi strict separate. Este posibil ca în curând să se producă o ciocnire mai serioasă a punctelor de vedere opuse. Nu este vorba de aprobarea sau neaprobarea în principiu a întăririi Dardanelor, ci de reglementarea dreptului de trecere a vaselor de război. Turcia a prezentat Conferinței un plan, care a provocat mari îngrijorări la unele puteri, făcând problema istorică a Dardanelor din nou actuală.

„După restabilirea suveranității militare a Germaniei în Rhenania, Turcia a pretins deschis că vrea să fie stăpână în casa ei. Anglia nu vrea și nu poate împiedeca lucrul acesta. Dar dorește să asigure cel puțin tratament egal pentru toate puterile navale, pentru a păstra echilibrul în Marea Mediterană. Ar vrea să respingă din nou Rusia, însă o Rusie care nu este ca Rusia Țaristă, un adversar ei un amic intim al Turciei și care afară de aceasta cooperează intim și cu România. D. Titulescu a priceput că o continuare a opunerii față de împlinirea dorințelor turco-ruse ar putea avea numai urmări păgubitoare pentru România. Prin urmare, la Montreux, s'a limitat să facă deosebiri abile între revizuire teritorială și neteritorială. Turcia nu cere revizuirea teritorială oprită, prin urmare i se poate îndeplini dorința. Nu este lipsit de farmec răspunsul pe care l-ar da mâine sau poimâine d. Titulescu, pe baza teoriei sale noi, a „revizuirii duble“, la o eventuală dorință de revizuire neteritorială a Ungariei, la dorința ei de restabilire a dreptului de egalitate pe tărâm militar.

„La Montreux se află deocamdată următoarele fronturi față în față: Rusia și România pentru Anglia și Japonia contra discriminării în defavoarea Statelor nelimitrofe ale Mării-Negre. Italia absentă acționează para-

lel cu rivalul, Anglia! Franța dorește numai să se păstreze desfășurarea fără turburare a acțiunilor Societății Națiunilor. Delegatul englez așteaptă noi instrucții din Londra. Se vor repeta oare la Montreux zilele înfierbântate ale Conferinței dela Lausanne?”

Presa austriacă.

In numărul din 24 Iunie, NEUES WIENER JOURNAL publică o corespondență din Londra, semnată de d. William Hoppleins, în care scrie între altele:

„Amicitia dintre Rusia și Turcia a atins astăzi un

grad cum n'a mai fost înregistrat până acum în istoria celor două State. Influențată de Rusia, Turcia caută o alianță cu Franța. Cu toate că Franța a avut odinioară un punct de vedere șovăitor pare că, — luându-se în considerare pactul rus realizat între timp — se va încheia în curând un astfel de pact de amicitie. După cum vedem, constelația în Marea Egee și Marea Mediterană ia forme, care ar putea avea efecte nefavorabile pentru Anglia.

„In ce privește Italia, absența ei lasă să apară convorbirile dela Montreux incomplete“.

MICA ÎNTELEGERE

Presa franceză.

Revista AFFAIRES ÉTRANGÈRES, în numărul din Mai, apărut în cursul lunii Iunie, publică următorul articol în legătură cu Conferințele șefilor de Stat care a avut loc la București:

„Este un eveniment în viața internațională. Pentru prima dată șefii de Stat ai Micii Înțelegeri țin o conferință. Principele regent Paul al Iugoslaviei, d. Eduard Beneș, președintele Republicii Cehoslovace sunt la București, oaspeții Regelui Carol al României. Această întrunire își datorește însemnătatea nu numai prestigiului șefilor de Stat care o compun, ci și gravității situației internaționale.

„Niciodată, dela data creării ei, Mica Înțelegere nu s'a găsit în prezența unor probleme care să pretindă o mai mare unitate de vedere.

„Timp îndelungat, a fost vorba, pentru alianța orientală, să țină n frâu sforțările revizioniste ale Ungariei sau ale Bulgariei și să-și impue veto oricărei încercări de restaurare a Habsburgilor la Budapesta. Pe această bază, cei trei aliați au urmărit, în spiritul Societății Națiunilor, o politică de destindere generală în basinul Dunării și un mai bun aranjament al propriilor raporturi economice.

„Dar, din anul 1933, un ansamblu de fapte i-a obligat să ia o atitudine în chestiunile lăsate cu știință până atunci, pe planul al doilea.

„Primul din aceste fapte a fost negocierea Pactului în Patru. Mica Înțelegere a văzut reapărând, în această negociere, o concepție contrară principiului de egalitate care era baza activității sale internaționale. Potrivnică oricărei ierarhizări a Statelor, oricărei diplomații de hegemonie, ea și-a strâns legăturile și s'a însărcinat pe de o parte, să sprijine marile puteri atașate statu quo-ului teritorial al Europei, iar pe de altă parte să-și afișeze independența față de o constelație ale cărei interese erau divergente față de ale ei, asupra multor puncte.

„Reintrarea Rusiei Sovietice pe scena diplomatică a Europei a obligat puțin timp după aceea Mica Înțelegere să-și definească politica față de Moscova. Cehoslovacia a fost instigatoarea apropierii cu Uniunea Sovietică“.

Autorul articolului examinează apoi diferitele aspecte ale situației internaționale și încheie:

„Aceasta este complexul internațional în fața căruia se găsește Conferința dela București. Principiile de acțiune asupra cărora s'a oprit această Conferință sunt ușor de

definit: solidaritate absolută între cele trei State în toate chestiunile internaționale; autonomie politică față de orice regrupare de puteri. Mica Înțelegere n'are altă politică decât aceea a intereselor ei. Ea își va uni sforțările cu cele ale marilor puteri, dacă acestea sunt gata să intervie în mod efectiv în chestiunea Anschlussului. Ea se va opune prin mijloacele ei la restaurarea Habsburgilor, pe care o consideră de altfel ca o simplă manevră destinată să sporească neînțelegerile interne ale Austriei și să pregătească astfel terenul pentru alipirea ei de Germania.

„Afară de aceasta, ea este gata să sprijinească orice nouă orânduire a securității colective, orice inițiativă pentru întărirea păcii zdruncinate și orice formulă proprie să însuflețească în basinul Dunării viața economică și încrederea politică.

„In toate aceste privințe ea poate fi sigură de sprijinul noului guvern francez. Franța a părut șovăitoare, în cursul ultimilor ani, între o acțiune independentă și o politică societară, între credința ei tradițională față de puterile mici și o orientare italiană a cărei primă manifestare ar fi dispariția ei din basinul dunărean. Fără îndoială, apropierea franco-italiană a fost concepută la origine ca mergând alături cu o împăciuire italo-iugoslavă. Dar nu pare că această „sineronizare“ a fost menținută, în urmă, în același spirit și fără a căuta aci cauzele acestei destinderi, trebuie să recunoaștem că ea a apăsât asupra raporturilor dintre Paris și Belgrad.

„Guvernul ale cărui sorți le conduce d. Leon Blum și în care politica externă este condusă de un om format la lecțiile de istorie, d. Yvon Delbos, are intenția hotărâtă să pună tradiția diplomatică franceză în serviciul unei organizări noi de pace. Mica Înțelegere poate fi deci sigură să găsească în acest guvern un sprijin credincios și hotărât“.

Presa greacă

LE MESSEAGER D'ATHÈNES din 26 Iunie scrie în legătură cu Conferința economică a Micii Înțelegeri la București:

„Intrunirea politică a celor trei șefi de State ai Micii Înțelegeri la București a fost urmată de Conferința economică a celor trei țări a cărei sesiune s'a încheiat deunăzi la Praga.

„Cu privire la această din urmă presa fascistă observă că cooperarea Italiei este indispensabilă pentru re-

glementsarea chestiunilor economice ale Europei Centrale. Dar nu de aceasta este vorba acum. Importă de a ști care este înrăurirea pe care relațiile politice le exercită asupra relațiilor economice și viceversa. Recenta călătorie a d-rului Schacht dă acestei întrebări un relief deosebit.

„De fapt relațiile economice între cele trei State nu sunt prea dezvoltate. Participarea României și Iugoslaviei comerțului cehoslovac reprezintă 7 la sută la import și 6,7 la sută la export. Privitor la Iugoslavia, proporția este de 11 și 12 la sută, iar la România ea este de 4,8 și 9,8 la sută.

„Totuși, dacă nu ar exista apropierea politică, aceste cifre ar fi și mai joase. O statistică recentă arată progresul realizat în cursul ultimilor ani de România și Iugoslavia pe piața cehoslovacă. În 1928 România participă cu 11,4 la sută la importul cehoslovac al grâului, în 1931 pentru 31,7 la sută; în importul vitelor cota-parte română care era de 16,14 la sută în 1928 se urcă în 1931 la 40,2 la sută.

„Față de Italia se observă în țările Micii Înțelegeri un fenomen invers. În ansamblu, relațiile politice au format în basinal dunărean două grupuri economice: aceluși al protocolurilor dela Roma, Italia, Austria, Ungaria; aceluși al Micii Înțelegeri: România, Cehoslovacia, Iugoslavia. Trebuie totuși să ne ferim de a prea mări influența de care factorul economic o poate exercita asupra factorului politic.

„În această privință putem reaminti cele petrecute

între monarhia austro-ungară și Serbia înainte de războiu.

În acel timp Serbia era, în ceea ce privește comerțul ei, tributară aproape în întregime Austro-Ungariei. Până în 1905 cea mai mare parte a comerțului sârbesc se orienta spre marea putere vecină: 85 până la 90 la sută a exportului, 50 până la 60 la sută a importurilor. Voin să folosească această stare de lucruri, monarhia a crezut că poate reduce printr'un războiu vamal rezistența politică a Serbiei. În 1907 cota Austro-Ungariei în exporturile sârbești scăzu la 16 la sută, iar aceea a importurilor la 36 la sută. Diplomația Vienei nădăjduia să poată constrânge prin acest mijloc pe sârbi de a subordona politica lor intereselor economice.

S'a întâmplat tocmai contrariu. Serbia a căutat să se desrobească de jugul economic devenit mijloc de constrângere politică. Și reuși cu totul.

Presă cehoslovacă.

LIDOVE NOVINY din 24 Iunie publică, sub titlul: „Mica Înțelegere nu va suporta pe Habsburgi“, un răspuns categoric în legătură cu svonurile în chestiunea unei eventuale restaurări. „Noi putem repeta că Mica Înțelegere nu va putea suporta pe Habsburgi la tronul austriac.

„Numeroasele avertismente nu lasă niciun fel de îndoielă că Mica Înțelegere este gata să execute cu energie și sistematic orice deciziune ce se va lua în această privință“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CĂLĂTORIA D-LUI D^R. SCHACHT ÎN BALCANI

Presă engleză

DAILY MAIL din 23 Iunie, sub semnătura d-lui L. D. Williams, directorul secției financiare a ziarului, face o legătură între aplicarea sancțiunilor și ameliorarea raporturilor comerciale dintre Germanii și Statele balcanice. Arată cu date statistice creșterea progresivă a importului și exportului german cu aceste țări, care a culminat prin consolidarea ce a rezultat în urma vizitei d-rului Schacht în Bulgaria, Iugoslavia, Grecia etc.

DAILY EXPRESS din 24 Iunie este informat din Berlin că Turcia, în timp ce puterile discută posibilitatea refortificării Dardanelor, este în tratative directe cu uzinele Krupp din Germania pentru procurarea armamentului necesar.

Știe că nu s'a ajuns încă la nicio învoială, dar crede că totul este rezultatul călătoriei d-rului Schacht în Balcani Germania, căutând între altele să-și plaseze surplusul ei de armamente.

DAILY HERALD într'un articol al redactorului său financiar se ocupă de „Campania comercială a Germaniei în Europa Centrală“.

Începe prin a spune că nimeni din Anglia nu și-a dat bine seama cât de mult și-a consolidat d. Schacht situația în timpul din urmă ca dictator economic al Germaniei. Arată că d. Schacht are un geniu deosebit pentru a reuși în tratativele sale pentru noi învoielor comerciale, trecând peste toate obstacolele tradiționale contra extinderii raporturilor comerciale ca fură debitoare.

Presă sovietică.

Sub titlul „Dunărea, fluviu german“, ziarul PRAVDA din 27 Iunie comentează călătoria d-lui Schacht în țările balcanice, spunând următoarele:

„Presă germană duce o puternică polemică cu ziarele străine, iar în focul acestei polemici, face o serie de des-tăinuiri, demne de relevat.

„Astfel ziarul DIE DEUTSCHE VOLSKWIRTSCHAFT evidențiază marele plan german de pătrundere în Balcani, înlăturând controlul oricărei puteri în relațiile sale cu țările dunărene. Ajungând la concluzia că Dunărea este un „fluviu german“, ziarul susține că guvernul german nu a trimes pe d. Schacht la Belgrad și Sofia spre a crea o nouă zonă de influență germană, ci numai spre a întări situația creiată prin condițiunile geografice și comerciale.

„Opunerii și îndărătniciei cehoslovace, Germania îi pune în față atitudinea prietenească a Iugoslaviei. Sărbătorirea concesiunii luate de uzinele Krupp la Zenița s'a făcut cu o strălucire deosebită, luând parte miniștrii iugoslavi în frunte cu primul-ministru Stoia-dinovici și cu directorii firmei Krupp din Essen. Presă fascistă, în urma acestui fapt, elogiază priceperea economică a Iugoslaviei care caută a se libera de tutela împovărătoare a Franței.

„Berlinul asigură că sfatul dat de Schacht a fost următorul: Iugoslavia să nu se mai împrumute în Franța ei în Anglia, iar comenzile să le facă industriei germane.

„Vom vedea întru cât sfaturile lui Schacht vor avea urmările dorite de Germania“, încheie ziarul sovietic.

Presa greacă

Ziarul economic și financiar grec ECONOMOLOGOS ATHINON, ocupându-se de călătoria d-lui dr. Schacht în Balcani și de vizita d-sale la Atena, scrie:

„D. dr. Schacht a asigurat înainte de plecare că în principiu s'a realizat o înțelegere cu Banca Greciei, pentru chestiunea clearing-ului greco-german, dar a evitat să facă cunoscute și bazele noiei înțelegeri care va fi acceptată pentru mecanismul schimburilor noastre cu cel de al treilea Reich. Faptul, în orice caz, că d. Tzouderos a rămas în principiu de acord cu trimisul lui Hitler, trebuie să împrăștie norii pesimismului care se strânseseră în ultimul timp pe orizontul grec din cauza complicării problemei schimburilor noastre cu Germania. Căci, trebuie să se înțeleagă un lucru: o pro-

tabilă pierdere a pieții germane ar însemna o zdruncinare a balanței noastre comerciale și așa ceva nu convine cătuși de puțin Greciei, cu comerțul ei muribund astăzi și cu precara situație a industriei ei. Această situație a forțat, după cum am văzut, Consiliul Superior Economic să recomande, în ultimul său raport, luarea imediată a măsurilor radicale, care garantează o singură diminuare a deficitului balanței noastre comerciale“.

Presa austriacă.

REICHSPPOST din 28 Iunie scrie într'o corespondență din Berlin în legătură cu vizita d-lui Schacht în Balcani:

„Rămâne să se vadă dacă industria germană va reuși să prindă rădăcină durabilă în Sud-Estul Europei. În orice caz industria germană a câștigat la luarea la întrecere, ceea ce înăsprește mult concurența“.

SESIUNEA SOCIETĂȚII NAȚIUNILOR

Presa franceză.

Majoritatea ziarelor din 26 Iunie nu crede că la Geneva vor putea fi luate deciziuni importante în cursul actualei sesiuni a Consiliului Societății Națiunilor. Ziarele cred că deciziunile scontate vor fi amânate pentru sesiunea din Septembrie.

„Se caută să se câștige timp, scrie L'OEUVRE. Cu toate că prezența la Geneva a Negusului ar putea fi de natură să influențeze parte din delegați, desigur că sesiunea Adunării Societății Națiunilor nu se va încheia printr'un vot sau o decizie bine precizată. Ea se va mărgini să numească o comisiune care va trebui să țină ședințe aproape permanent pentru a studia întreaga afacere și a întocmi un raport pentru sesiunea din Septembrie“.

Ziarul EXCELSIOR exprimă aceeași opinie și scrie că la Geneva se va înregistra cu multă satisfacție comunitatea de vederi franco-britanică despre care vorbește comunicatul publicat după dîneul la care s'au întâlnit d-nii Eden și Blum.

Vorbind despre apelul adresat ajutorului internațional de către Negus, ziarul LE JOURNAL, sub semnătura d-lui Saint Brice, scrie:

„Multiplele dificultăți pe care Negusul le-a întâmpinat dela sosirea sa în Europa și până azi nu au putut să slăbească o hotărîre care nu riscă decât să nu ducă la niciun rezultat, în cazul când ea nu ajunge să mobilizeze rivalitățile internaționale“.

Ocupându-se despre colaborarea franco-engleză, PETIT JOURNAL se declară satisfăcut de recentul discurs pronunțat de d. Duff Cooper și adaugă că, din clipa în care Franța și Anglia au o concepție solidară despre securitate, devine posibil să se reînfrunțeze o ordine europeană.

„Se va aduce obiecția, scrie ziarul, că nu toți miniștri

englezi au același punct de vedere. Nu este însă mai puțin adevărat că dacă d. Duff Cooper ar fi socotit că înfruntă sentimentul opiniei publice engleze, d-sa n'ar fi pronunțat astfel de fraze“.

In ECHIO DE PARIS, din 28 Iunie, d. Pertinax consacra articolul lui de fond reformei pactului și discursului d-lui Titulescu. Intre altele el scrie:

„Ca un singur om Statele amenințate de revizuire s'au ridicat în persoana d-lui Titulescu, împotriva sistemului de a reforma Pactul în ansamblul lui.

Intr'un discurs de o mare valoare d. Titulescu a demonstrat că dacă reforma Pactului, în ansamblul lui, ar fi decisă, cele 26 de articole ale lui ar trebui privite ca dispozițiuni în agonie. D. Titulescu anunță că în scurt timp va face o demonstrație, bazată pe studii, a cazului abisinian, numai din punct de vedere al mecanicii dela Geneva și fără să pună cătuși de puțin în cauză guvernul dela Roma; numai oamenii au fost vinovați că o voință de obstrucție a împiedecat succesul sancțiunilor economice și că nu este reforma care să poată înlătura un atare obstacol. Mica Înțelegere nu neagă slăbiciunea articolului 16, dar ea vede într'însul grinda de care se pot lovi pactele de asistență mutuală, care au fost încheiate, de exemplu, de Franța.

„D. Yvon Delbos, ministrul de externe al Franței, a urmat aceeași linie ca aceea a d-lui Titulescu, fiind sprijinit de delegații spaniol și ture“.

LE QUOTIDIEN, sub titlul: „Declarațiile d-lui Titulescu“, după ce expune pe larg discursul rostit de d-sa, insistă asupra declarației d-lui Titulescu că România și Mica Înțelegere nu vor accepta niciodată slăbirea pactului, ci numai întărirea lui, și că nu vor accepta niciodată ca principiul egalității între națiuni să fie atins.

Referindu-se la intervenirea pe care d. Yvon Delbos, ministrul de afaceri străine al Franței, a avut-o cu d.

Rovas Scopa, observatorul Italiei la Geneva, ECHO DE PARIS, din 29 Iunie, serie:

„D. Rovas Scopa a confirmat intențiunea guvernului italian de a-și relua locul la deliberările Societății Națiunilor, după ridicarea sancțiunilor și de îndată ce situația internațională se va fi luminat puțin.

„In această privință în anturajul delegației italiene se anunță că este foarte probabil că contele Ciano, ministrul de afaceri străine al Italiei, să vină la Geneva“.

Pe de altă parte, cu privire la necesitatea întăririi Societății Națiunilor, se declară, adaugă ziarul, următoarele:

„Întărirea Societății Națiunilor este o metodă care are avantajul de a nu dărâma nimic pentru a reclădi și care pare că se va impune“.

EXCELSIOR scrie:

„La Geneva a fost ieri o zi de destindere și de împăciuire. Se întărește speranța că lichidarea conflictului italo-abisinian nu va întâmpina, în fața Adunării Societății Națiunilor, greutăți regretabile. Atmosfera este atât de optimistă încât se crede că conferința dela Montreux va ajunge, imediat după reuniunea dela Geneva, la un acord la care ar participa și Italia și că se va examina posibilitatea unei întruniri, fie la Montreux, fie la Bruxelles, a reprezentanților celor patru puteri lozariene“.

L'OEUVRE scrie că dincul de ieri seară, la care au luat parte d-nii: Blum, Delbos și Eden, a fost de o mare importanță.

„Se socotește, la Geneva, în mod unanim, că un adevărat front franco-britanic a fost stabilit“.

LE JOURNAL, din 29 Iunie scrie, în legătură cu proiectul de reformă a Societății Națiunilor:

„Se face mult șgomot în jurul proiectelor de reformă a Societății Națiunilor. Este un mijloc comod de a căuta justificarea decepțiilor suferite. Există mulți sorti pentru ea acest mod de regenerare să se oprească în drum“.

Ziarul crede că nu se poate aduce cea mai mică atingere Societății Națiunilor, jără a provoca „o prăbușire completă; catastrofă pe care nimeni nu o dorește.

„Pe de altă parte, o unealtă nu este rea decât în mâinile acelor care nu știu să o mănuiască. Totuși ea poate fi de folos chiar neîndemânaticilor, pentru găsirea unei seuze, îngăduindu-le de a înlătura criticile. Sistemul s'a dovedit temeinic pentru atenuarea loviturilor primite. El nu supără pe acei care se simt încă în stare de a face o politică realistă, pentru că el nu exclude grupările într'adevăr puternice. Aceasta este a doua rațiune, aceea principală, care militează contra unei transformări radicale. Este motivul care explică rezistența neînduplecată a Sovietelor și a Micii Înțelegeri, care au avut di-hăcia de a insera în cadrul putred al Covenantului câte-va legături într'adevăr solide.

„Să nu vorbim de alianță, de oarece cuvântul este prohibit. Totuși, ce înseamnă înlănțuirea pactelor preconizate de Moscova, dacă nu o coaliție menită a ține Germania în frâu? Ce este Mica Înțelegere, dacă nu o coaliție pentru a împiedeca restaurarea Habsburgilor și a bara calea revizuirilor maghiare?

„Înțelegerea balcanică, ea însăși, nu a luat aceeași orientare în ziua când d. Titulescu a avut bunul simț de a împune încheierea ei fără participarea Bulgariei, adică pentru a preveni revendicările bulgare?

„Sistemul pactelor regionale, recomandat de Franța, porcede din aceeași inspirație. Englezii, ei însăși, se orientează spre aplicarea singurei metode temeinice acolo unde interesele lor sunt direct amenințate.

„Desigur în multe privințe ar fi de preferit de a ne libera hotărît de unele ideologii și de a pune popoarele în fața realităților.

„Dar cine ar avea curajul să o facă? Dinamismele sunt în afară de Ligă și nu se poate spune că nu le prieste. In această rezidă poate primejdia cea mai serioasă pentru viitorul Societății Națiunilor. Nu există decât un mijloc pentru înlăturarea acestei primejdii, acela de a organiza grupări de forță în măsură de a asigura menținerea ordinii“.

In numărul din 30 Iunie, ECHO DE PARIS anunță din Geneva, sub semnătura d-lui Pertinax, că Negusul va rosti un discurs, în limba amharică, adoptând un ton foarte energic și somând delegațiile să pună în aplicare articolele 10 și 16 ale pactului. Pentru a împiedeca debaterile de a rămâne fără sfârșit, va depune un proiect de rezoluție, asupra căruia Adunarea să fie obligată să se pronunțe.

„După unele cercuri el ar merge până a invoca unele propuneri făcute de Italia în trecut și pe care le-a respins, pe vremuri, după sfaturi venite din Londra“.

D. Pertinax adaugă că dă aceste detalii cu toată rezerva, ebe nefiind confirmate de nicio personalitate autorizată.

D-sa crede, de asemenea, că Argentina ar putea amenința că va părăsi Geneva dacă nu i s'ar da satisfacție.

L'OEUVRE scrie că Franța va depune toate străduințele spre a ajunge, în primul rând, la o reconstruire a frontului din Locarno și la realizarea, fie chiar sub o formă precară, a unor pacte de securitate, în orientul și centrul Europei.

„Adevăratul interes al Franței, adaugă ziarul, stă în transformarea conversațiilor statelor-majoare, rămase foarte vagi, în conversații militare, neîntrerupte, între Paris și Londra“.

Presa franceză, din 30 Iunie, continuă să se ocupe de discursul rostit de d. Titulescu în prima ședință a Consiliului Societății Națiunilor.

Astfel, L'INTRANSIGEANT, scrie:

„Revizuirea d-lui Titulescu, care a fost totdeauna un amic al revizuirii, să pună lucrurile la punct. Nu pactul, ei oamenii, a spus d-sa, trebuie să fie reformați. La această tendință, desprinsă din evenimente, de omul de Stat român se raliază grupul Franței, Angliei, U. R. S. S., al Micii Înțelegeri și al Înțelegerii Balcanice. Această tendință pare a avea sorti să triumfe. Diplomații încep să se convingă că la urma urmelor pactul, așa cum este, prezintă mai multe avantaje decât inconvenientele. Pactul va fi probabil salvagardat, și, așa cum o preconizează Franța și Anglia, se vor da cel mult unora din articolele lui, ca de exemplu articolele 11 și 16, explicațiuni interpretative, care le vor permite să fie mai eficiente. Aceasta este soluția înțelepciunii.

„Revizuirea pactului în ansamblul lui nu este posibilă. Dacă națiunile nesatisfăcute ar fi chemate să participe la redacțiunea noilor texte, este neîndoișor că ele ar insista să facă să prevaleze formulele care ar deschide calea revizuirii. Or, revizuirea înseamnă războiu. Dacă Societatea Națiunilor, instituit de pace, ar păși la această

cale, ea s'ar îndrepta cu totul dela idealul pentru care a fost concepută“.

L'ERE NOUVELE, în articolul editorial, scrie:

„Prima ședință a consiliului Societății Națiunilor a fost plină de învățăminte. Aceste învățăminte, d. Titulescu, reprezentantul României, le-a concentrat într'una din acele formule al căror secret le posedă. „A face procesul pactului, fiindcă nu a reușit, a spus d-sa, în loc de a face procesul oamenilor, este culmea injustiției. Experiența prin care am trecut, dovedește că nu pactul, ci oamenii trebuie să fie reformați“. Și d. Titulescu are dreptate. Pactul Societății Națiunilor este ca limba lui Esop: cel mai mare rău și cel mai bun dintre lucruri.

„Pactul dă arme. Dar el le dă în așa chip, încât pentru a le utiliza, trebuie bunăvoință. Să fim deciși să utilizăm aceste arme și pactul va funcționa. Dacă dimpotrivă ne-am arăta ezitanți, sau reticenți, pactul ar favoriza toate reticențele și toate ezitățile. Oricum s'or desfășura lucrurile, ne găsim în prezența unui frumos rol de jucat, pentru Franța și reprezentanții ei, în plin acord cu oameni ca d. Titulescu și conform cu tradițiile Franței, cu politica ei de totdeauna, cu voința ei de a menține pacea din organizarea securității“.

Presa engleză

Campania dusă de presa din opoziție contra guvernului pe tema suprimării sancțiunilor se rasfrânge și în Parlament, unde, deși guvernul se bucură de o majoritate solidă, totuși impresia generală pare a fi de nemulțumire, ba chiar și de indignare, după cum pretinde opoziția care încearcă să pună la cale un vot de blam contra guvernului. Așa se explică sprijinul justificat din ziarul DAILY EXPRESS, care publică un articol de fond semnat de însuși Lordul Beaverbrook, cerând publicului să dea tot sprijinul necesar guvernului apărându-l cu energie în criza prin care trece...

MORNING POST din 23 Iunie publică o lungă corespondență din Italia în care spune mai întâiu că:

„Fiecare mișcare politică din Italia în cursul ultimii luni a fost făcută cu scopul de a prepara țara pentru recenta hotărâre a guvernului englez.

„Cu o băgare de seamă, dusă până la extrem, guvernul italian a reușit să potolească propaganda anti-britanică. Zi de zi se putea observa, tot mai lămurit, cum se preparau toate pentru transformarea scenei spre a fi gata pentru momentul ridicării sancțiunilor“.

După aceea autorul analizează situația care se creează Italiei atât din punct de vedere economic cât și privitor la viitoarea ei politică în concertul European. Arată diversele foloase trase de Italia de pe urma aplicării sancțiunilor pentru a deduce că această acțiune nu-i va fi de mare folos:

„Rezultatul tuturor acestor împrejurări, adaugă ziarul, este că Italia va descoperi că ridicarea sancțiunilor nu-i toemai o bine cuvântare. Țările unde și-a format noi debușuri pentru a ocoli embargo-ul impus de Geneva, nu sunt creditori atât de răbdători ca țările cu care avea raporturi comerciale înainte de sancțiuni. Germania, de exemplu, dorește cu multă îngrijorare să vadă fața banului ei“.

Ziarele din 24 Iunie se ocupă de debaterile din Camera Comunelor când opoziția a căutat să dea un vot de blam guvernului pe chestiunea ridicării sancțiunilor. Cu tot regretul arătat că „agresorul triumfă“. Opinia publică a fost profund impresionat de primejdia reală a unui

războiu, arătată atât în declarațiile ministrului de războiu cât și în acelea ale primului ministru.

NEWS CHRONICLE constată că argumentul cel mai puternic al guvernului pentru a încheia episodul abisinian a fost teama de Germania. Prin aceasta însă n'a făcut decât să înrăutățească situația pentru ca Germania, încurajată de frica guvernului și știind că acesta nu va lua nicio hotărâre, nu va acorda deci nicio atenție propunerilor britanice. Observă că este o idee fundamental greșită ca pentru a nu, risca un războiu să se riște întreg viitorul civilizației.

TIMES insistă în articolul de fond asupra unei înțelegeri anglo-germane la care să adere și Franța. Crede că debaterile din Camera Comunelor reprezintă sfârșitul unei perioade de experiențe pentru a stabili necesitatea colectivă pe care se baza ideologia dela Geneva.

În așteptarea ședinței dela Geneva, ziarele engleze se abțin dela comentarii, publicând numai notițe scurte despre mișcarea sau intențiile persoanelor care luau parte la acea ședință.

MORNING POST din 26 Iunie publică o corespondență din Roma din care reese teama care prinde rădăcini în opinia italiană, că guvernul englez duce o politică de încercuire. Se crede la Roma că alianțele mediterane contate de Anglia în timpul sancțiunilor s'ar putea cristaliza într'un sistem permanent anti-italian după ce au dispărut sancțiunile.

NEWS CHRONICLE din 27 Iunie arată în corespondența primită dela Geneva, că țările Micii Înțelegeri, secundate de Turcia și Rusia, au făcut o opoziție violentă oricărei „reforme care ar duce la slăbirea forului dela Geneva“.

Scoate în evidență cuvântarea d-lui ministru Titulescu, subliniind pasajul în care d-sa declară că răspunderea este a oamenilor care trebuiesc schimbați, iar nu a Covenantului.

MANCHESTER GUARDIAN cu aceeași dată, de asemenea scoate în evidență declarațiile d-lui Titulescu, care — spune ziarul — a susținut același punct de vedere ca și d. Litvinoff, într'un discurs remarcabil, făcând o profundă impresie asupra membrilor Consiliului Ligii Națiunilor.

SLUNDRY TIMES din 28 Iunie scrie că la Consiliu s'au discutat trei chestiuni de o vitală importanță:

Ridicarea sancțiunilor, modificarea Covenantului Ligii și Pactul Mediteran.

Se referă de asemenea la o notă pe care guvernul italian o va trimite Consiliului Ligii, despre care crede că va avea o mare influență asupra discuțiilor referitoare la Abisinia.

„Această notă este trimeasă în credință că va fi acceptată ca o contribuție din partea Italiei pentru a netezi calea actualelor discuții, încheie ziarul, deducând că Italia este gata să reia în întregime rolul ei în concertul european“.

Prevăzându-se rezultatul actului sesiunii a adunării generale a Societății Națiunilor, presa din Anglia urmărește numai cu un interes oarecum academic discursul Negusului. Atitudinea ziarelor britanice a suferit însă o schimbare prin faptul că acest discurs a dat naștere unui incident senzațional.

Acest incident dă prilej presei sancționiste să facă comparație între atitudinea Italiei și aceea a Negusului scoțând în evidență chipul demn în care s'a purtat acesta

din urmă. Ziarele socotesc totuși că întâmplarea nu poate să modifice hotărîrea ce urmează să fie luată de Adunare.

DAILY HERALD din 30 Iunie observă că Adunarea nu va fi chemată să voteze căci va fi imposibil de stabilit o atitudine unitară. Intr'adevăr, Noua Zelandă și Africa de Sud ar vota contra ridicării sancțiunilor.

DAILY TELEGRAPH din 1 Iulie, nu-și ascunde simpatia sa pentru Negus, dar observă că acesta a pîdat o cauză pierdută.

„Incidentul de ieri, subliniază ziarul, nu poate să modifice hotărîrea pe care o va lua Societatea Națiunilor. Ea va lua hotărîrile stabilite, cu toate că numeroși membri ai Societății Națiunilor desaproabă hotărît „încercările deplasare o ziaristilor italieni de a împiedeca pe Negus să-și țină cuvîntarea“. Nota italiană este destul de satisfăcătoare, încheie ziarul, rămîne numai ca Italia să respecte promisiunile pe care le face în cuprinsul ei“.

NEWS CHRONICLE cu aceeași dată, speră că svonurile privitoare la pîrșirea Societății Națiunilor de către Italia sunt neîntemeiate, căci, declară ziarul. „Este evident că pacea nu poate fi întemeiată pe colaborarea unui guvern care are concepții atât de stranii întru cât privește regulile internaționale“.

Presa italiană.

CORRIERE DELA SERA din 25 Iunie scrie că acum când sancțiunile au fost abolite trebuie să mărturisim că ele au servit la ceva: „de sigur nu ea să scape Etiopia, dar ea să demonstreze eroarea fundamentală a unor principii. Acei care au voit să facă cu sancțiunile o experiență și-au dat seama că ele au dat un rezultat cu totul opus aceluia la care se așteptau.“

„Din toate învățăturile trase din această experiență se impune reformarea Ligii Națiunilor“.

IL POPOLO D'ITALIA din 27 Iunie scrie că chestiunea sancțiunilor a căzut pe planul al doilea, în timp ce reînarmarea Germaniei preocupă în cel mai înalt grad întreaga lume diplomatică. „Faptul că Germania nu are intenția să răspundă la chestionarul englez, a încordat tensiunea între Anglia și Germania“.

LA STAMPA din 27 Iunie scrie că absența Italiei dela discuțiile tratatului delu Locarno a produs o mare impresie; „fără Italia nu este numai o lipsă de echilibru, dar nu se poate face nicio negociere utilă în Europa.“

„Conferința dela Montreux este la un punct mort și nu se poate conchide nimic definitiv, fără Italia.“

„Colaborarea Italiei este un ce esențial pentru pacea lumii, pentru a obține însă această colaborare este absolut necesar o întoarcere la logică și la realitate. Lichidarea echivoacurilor va trebui dusă până la sfârșit“.

Ziarul GAZETTA DEL POPOLO din 28 Iunie publică un articol intitulat „Italia și Liga“, în care scrie că ședința Consiliului Societății Națiunilor a arătat multe lucruri: „mai întâi că sancțiunile s'au terminat definitiv, apoi că Consiliul nu a avut curajul să-și asume răspunderea ridicării sancțiunilor, lăsând acest lucru în sarcina adunării și, în fine, că astăzi Liga Națiunilor are cu mult mai multă nevoie de Italia decât Italia de Liga Națiunilor“.

GIORNALE D'ITALIA din 28 Iunie publică un articol semnat de d. Gayda, în care scrie că „hotărîrea Italiei de a se abține dela colaborarea societară și europeană va

dura atîta timp cât starea anormală a raporturilor dintre Italia și alte State, stare creată de sancțiuni, nu va fi suprimată în mod satisfăcător moral și politic pentru Italia“.

Ocupându-se de declarația Poloniei, care a ridicat sancțiunile fără să mai aștepte deciziunile Societății Națiunilor, spune că atitudinea Poloniei este clară, netă și cinstită. „Această atitudine este diferită de aceea a altor țări, care s'au limitat să propună revocarea sancțiunilor fără să aibă curajul de a-și asuma responsabilitatea de a le ridica ele însăși“.

POPOLO DI ROMA din 29 Iunie scrie următoarele:

„Nu trebuie să se creadă că prin abrogarea sancțiunilor pacea va fi asigurată. Sunt probleme politice și economice grave, care trebuiesc să fie rezolvate. Diintre ele, cele mai principale sunt: raporturile franco-germane, raporturile anglo-germane, situația din Europa centrală, problema Europei orientale, problema echilibrului în Mediterana, precum și capitalele probleme economice asupra schimburilor comerciale și a devizelor nestabile“.

Toate zările italiene dela 1 Iulie protestează cu violență împotriva discursului ținut de Negus în fața adunării Societății Națiunilor.

Presa își manifestă solidaritatea cu cei opt ziaristi italieni, care au fost arestați „pentru un generos și spontan act de revoltă“.

GIORNALE D'ITALIA declară că, îngăduindu-se Negusului să ia cuvîntul la Geneva, s'o adus o nouă ofensă Italiei; reparația trebuie să fie imediată — scrie ziarul — mai înainte de a fi prea târziu“.

Presa sovietică.

ISVESTIA din 24 Iunie, sub semnătura lui Carl Radek, discută politica sancțiunilor, spunînd între altele, următoarele:

„In ședința din 18 Iunie a Parlamentului Englez, guvernul s'a declarat pentru ridicarea sancțiunilor, fiind gata în același timp să le menție, dacă Societatea Națiunilor o va cere. In acest mod Marea Britanie recunoaște victoria planurilor agresive ale Imperialismului Italian și dispariția Abisiniei.“

„Acest lucru înscamnă însă înfrîngerea primei încercări de a aplica în practică articolul 16 din Pactul Societății Națiunilor, influențînd asupra situației internaționale.“

„Ministrul de externe englez, Antony Eden, a declarat pur și simplu că pentru recucerirea independenței abisiniene nu există alt mijloc decît războiul, lucru la care nu va consimți nici Marea Britanie și nicio altă putere. Pe de a tă parte refuzul imperialismului englez, de a se opune puternic agresiunii Germane la ocuparea zonei demilitarizată a Rinului, a avut drept rezultat neobținerea unui sprijin puternic, în conflictul cu Italia, fiind nevoit să meargă spre un compromis cu Roma.“

„Expresiunea acestei situațiuni a fost proiectul Laval-Samuel Hoare.“

„De altfel, cel mai mare cunoscător englez al războiului economic, Artur Solter, s'a exprimat că nu sancțiunile n'au avut putere, ci aceea politică care a dat Italiei convingerea că nicio acțiune nu se va întreprinde contra ei.“

„Intreagă această situație este privită cu aroganță de Germania. Este caracteristic faptul că guvernul englez roagă Germania, măcar de politeță, a-i răspunde la chestionar. Dar Berlinul își bate joc de nerăbdarea en-

gleză, iar un ziarist de seamă, d. Kirchen, găsește nepoliticos faptul de a pune întrebări unei puteri asupra regulilor cinstei și agresiunii.

„Vedem astfel că ridicarea sancțiunilor nu va aduce nicio lumină în starea internațională de azi. Apropierea Germaniei de Italia, întărirea bazelor navale engleze în Mediterană, fac ca chestiunea securității colective să capete tot mai mult interes. Securitatea colectivă ar putea să creeze o legătură puternică între țările interesate în menținerea păcii, putându-se opune cu succes contra oricărui agresor.

„Noi nu dorim decât victoria acestei idei a păcii, iar nu a catastrofei militare, către care ne poate duce politica oscilațiilor engleze“.

Presa polonă.

ILUSTROWANY KURJER CODZIENNY din 27 Iunie, comentând proiectul pentru ridicarea sancțiunilor, publică pe prima pagină un lung editorial în care relevă că „sancțiunile au fost o mare greșală, care a costat scump Europei.

„Odată cu întrunirea Consiliului Societății Națiunilor, sfârșitul epopeei sancționiste de tristă memorie va deveni un fapt împlinit. Intr'o jumătate de an Statele Europene în frunte cu Anglia s'au retras de pe câmpul de luptă, pe care au rămas atâtea jertfe și ruine.

„Vara trecută, pentru menținerea prestigiului său, Marea Britanie cu o neobișnuită ușurință a început un mare joc împotriva tânărului imperialism italian.

„Pierderile politice și de prestigiu sunt neînsemnate în comparație cu enormele dezastru economice produse de sancțiuni.

„Opinia publică conștientă a asemănat dela început sancțiunile economice ca un războiu mondial“.

După ce face un istoric al vieții economice dela 1918 și până azi, scrie în concluzie:

„Dorim să fim bine înțeleși. Este târziu să se calculeze pagubele ce au fost aduse de reaua politică europeană pentru situația ei economică. Nu este însă târziu pentru a trage concluzii pentru viitor. Se pare că s'a confirmat încă odată proverbul: „Istoria este îndrumătoare a vieții“.

„Lumea nu se sfârșește în Iunie 1936 și doctrinele vor încerca încă de multe ori să distrugă bazele organizării popoarelor.

„In cazul acesta toți acei ce pot prevedea și au influență asupra desfășurării evenimentelor, să nu uite niciodată ce pagube a suferit lumea în ultima jumătate a anului, și deci să evite cât este posibil unele greșeli asemănătoare“.

Presa iugoslavă.

Toate ziarele iugoslave, din 27 Iunie, publică lungi și amănunțite dări de seamă, trimise de corespondenții lor speciali, asupra ședinței de ieri a Consiliului Societății Națiunilor.

Este subliniată în mod deosebit intervenția energică a d-lui Titulescu, care a insistat asupra necesității de a se păstra neatins principiul indivizibilității păcii.

De asemenea ziarele scot în relief declarația făcută de d. Titulescu, că Mica Înțelegere va examina orice propunere concentrată, dar nu va accepta niciodată vreo propunere care ar tinde la slăbirea pactului Societății Națiunilor.

Presa elvețiană.

Sub titlul: „Nu pactul, dar oamenii trebuie să fie reformati“, JOURNAL DES NATIONS din 28 Iunie, se ocupă pe larg de discursul d-lui Titulescu.

Intre altele ziarul scrie:

„Cu limbajul său în același timp plin de imagini și totuși atât de precis, logic și totuși atât de pasionat, Nicolae Titulescu a distrus întreg edificiul ambițios de sofisme cu tendințe care urmăresc să ruineze Societatea Națiunilor.

„Cuvintele rostite de d-sa: „O zi va veni și ea nu este departe, când vă voi face aci procesul aplicării sancțiunilor, căci dacă sancțiunile nu au reușit, nu este vina pactului“, ne fac să prevedem puternica luptă care se va da în scurt timp în fața Adunării“.

JOURNAL DE GENEVE în articolul de fond scrie:

„D. Titulescu într'unul din cele mai strălucite discursuri pe care le-a rostit vreodată a pornit dela principiul că revizuirea pactului în întregime este începutul revizuirii tratatelor înșși.

„Fără îndoială vor trebui date Micii Înțelegeri precizări care să calmeze aprehensiunile ei și care să satisfacă legitimele ei exigențe“.

Presa evreiască din străinătate.

DER MOMENT din Varșovia, cu data de 1 Iunie, scrie:

„Sesiunea actuală din Geneva va hotări de însăși existența Ligii Națiunilor. Se cere reforma forului înalt al popoarelor, ori o astfel de reformă, cum o cer Argentina și Chili, sprijinite de Anglia, nu înseamnă decât salvarea instituției și moartea sufletului ei. Dacă din statutul Ligii va fi exclus tot ce privește sistemul securității colective, atunci ea va pierde orice însemnătate, mai cu seamă pentru țările mici, care au pus toate nădejtile lor în puterea Ligii.

„Liga Națiunilor, fără obligații precise internaționale, nu mai corespunde spiritului inițiativei fundamentale a pactului popoarelor. Și bine a spus d. Titulescu că nu Liga e de vină că sancțiunile au dat greș, ci popoarele care nu vor să înțeleagă primejdia prăbușirii acestei instituții.

„Firește că Franța, Sovietele și Mica Înțelegere nu vor să admită reforma preconizată de Mussolini și Hitler, căci aceasta ar adăuga apă la meara dictatorilor, care doresc și așteaptă războiul, pentru îndeplinirea aspirațiilor lor de cucerire“.

RAPORTURILE FRANCO-POLONE

Presa franceză.

Referindu-se la întrevăderea pe care d. Yvon Delbos a avut-o la Geneva cu d. Beck, LE TEMPS din 29 Iunie, în cadrul unui articol consacrat convorbirilor dintre delegații Statelor la Societatea Națiunilor, scrie:

„Convorbirea pe care d. Yvon Delbos a avut-o cu d. Beck trebuie să rețină cu deosebire atențiunea. În declarația privitoare la politica externă care a fost citită în ședința din 23 Iunie a Parlamentului, se spunea că „Amiciția franco-polonă va primi o nouă consacrare într-o cordială și directă căutare a celor mai bune forme de cooperare între două națiuni solidare“. Convorbirea pe care d. Delbos a avut-o ieri cu d. Beck înseamnă începutul acestei căutări. Alianța franco-polonă există în întregime, dar, ca toate alianțele ea nu valorează decât prin spiritul în care este practică. Politica d-lui Beck, astfel cum o vedem orientată dela încheierea acordului germano-polon a dat deseori loc la vii controverse. Pe de altă parte la Varșovia există neîncredere în privința pactului de asistență franco-rus și în privința organizării securității colective al cărui punct de plecare trebuie să fie acest pact, deschis tuturor adeziunilor. O punere la punct a relațiilor franco-polone se impune deci într'un spirit real de comprehensiune reciprocă“.

Presa polonă.

Comentând declarația guvernului francez asupra politicii externe, ziarul guvernamental EXPRESS PORANNY din 25 Iunie constată că această declarație va avea un ecou favorabil în Polonia.

„Pasajul în care se vorbește despre amiciția franco-polonă, va fi bine primit de opinia publică din Polonia, ca o mărturie că guvernul francez prețuiește la justa sa valoare politica de alianță franco-polonă și dorește să strângă și mai mult legăturile tradiționale dintre cele două țări“.

EXPRESS PORANNY subliniază apoi coincidența dintre punctele de vedere al Poloniei și al guvernului francez în chestiunea sancțiunilor. Ziarul afirmă însă că în ce privește organizarea securității regionale, concepția a-lui Blum nu este destul de precisă. „Polonia, adăugă ziarul, admite pactele regionale, dar voește ca aceste pacte să nu aibă o influență negativă asupra alianțelor Poloniei și nici asupra bunelor sale relații cu Statele vecine“.

În ce privește declarațiile d-lui Blum, cu privire la o apropiere franco-germană, EXPRESS PORANNY arată că Polonia a socotit totdeauna o atare apropiere ca cea mai bună garanție pentru consolidarea Europei. Ziarul susține, însă, că apropierea polono-germană n'ar fi fost totdeauna privită cu aceeași obiectivitate de unele cercuri franceze.

„Declarația noului guvern francez, încheie ziarul, conține numeroase puncte pozitive și va fi interesant de văzut cum vor fi ele confruntate cu realizarea practică.“

WARZAWSKI DZINNIK NARODOWY din 25 Iunie, ocupându-se de aceeași chestiune, scrie: „După ce afirmă că Franța dorește cu multă ardoare menținerea păcii, ministrul Delbos a subliniat că actualul guvern poate să efectueze aceasta, cu atât mai ușor, cu cât Franța dispune în prezent de suficiente forțe pentru securitate“.

În continuare ziarul subliniază pasajul privitor la amiciția franco-polonă care a fost confirmată cu multă cordialitate și fără necesitatea de a căuta o formă mai bună pentru colaborarea celor două popoare, precum și pasajul privitor la o strânsă legătură dintre securitatea Belgiei, României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei, „care este elementul securității Franței, pentru că securitatea Franței este partea integrală a securității acestor State“.

La sfârșit ziarul relevă că în momentul când ministrul a vorbit despre amiciția franco-sovietică, de pe băncile din dreapta s'au auzit „protestări dușmănoase“.

KURJER WARSZAWSKI din 26 Iunie scrie în legătură cu aceeași chestiune următoarele: „Toate căile sunt deschise în fața unei astfel de politici. Calea Poloniei de asemeni. Presa radicală franceză a considerat întotdeauna că activitatea diplomației poloneze este orientată exclusiv către Germania, însă d. Delbos nu împărtășește acest punct de vedere.“

„În Polonia această declarație a făcut cea mai bună impresie și desigur va avea darul să fortifice optimismul nostru în ceea ce privește ameliorarea raporturilor noastre, ameliorarea decisivă și durabilă și care este în interesul celor două națiuni întrădevăr solidare. D. Delbos, scrie în concluzie ziarul, poate fi asigurat că toate eforturile sale vor fi secundate în mod serios de ideea politică a marii majorități a opiniei poloneze“.

KURJER PORANNY din 26 Iunie scrie următoarele:

„Relațiunile franco-polone se bazează pe două importante elemente care influențează desăvârșirea amicală a lor, independent de directiva politică adoptată de guvernele celor două țări respective.“

„La baza alianței noastre, continuă ziarul, se găsește tradiționala și istorica amiciție ce există între noi, și de aceea presa, care reprezintă curentul ideilor celor două State, poate să se ridice pentru abandonarea comentariilor în chestia pretinselor răcirii în relațiunile franco-poloneze.“

„Noi n'avem nevoie de a asigura guvernul d-lui Blum că toate eforturile depuse de d-sa în vederea apropierii celor două țări vor găsi în opinia publică poloneză cel mai simpatie ecou, de asemeni și colaborarea sinceră dintre noi“.

PROBLEME EUROPENE

POLITICA EXTERNĂ A FRANȚEI

LE TEMPS, în articolul său de frunte, din 25 Iunie, despre „Politica externă a Franței“, scrie:

„Declarația privitoare la politica externă a guvernului Republicii, citită de d. Leon Blum la Senat și de d. Yvon Delbos la Cameră, aruncă oarecare lumină asupra unor chestiuni față de care opinia franceză și opinia străină nu erau încă luminate, de când cu venirea la putere a Frontului Popular.

„Ceea ce isbește mai mult în declarația guvernamentală este că asupra tuturor punctelor de doctrină, asupra principiilor și chiar în ce privește metodele de urmat, ea rămâne pe linia tradițională a politicii franceze. Se poate spune că ea se mulțumește să adauge un capitol în plus, cu formule oarecum întinerite, tuturor declarațiilor făcute de Franța la Geneva și în marile Conferințe internaționale.

„Pacea egală pentru toate popoarele, pacea indivizibilă, credința față de Societatea Națiunilor, voința de a întări mecanismul siguranței colective, eforturile continue în vederea desarmării, fără însă a săvârși imprudența de a ridica de pe acum starea forțelor noastre defensive, care trebuie să rămână totdeauna la nivelul necesităților imediate ale apărării naționale“; toate aceste formule sunt cunoscute și constituie de 15 ani esențialul politicii externe a Franței.

„Declarația mai anunță părăsirea sancțiunilor față de Italia, în termeni demni, care nu implică nicio renegare a principiilor pactului, dar care nu aduce nicio atingere amorului propriu italian. Tot astfel pasajul referitor la relațiile cu Germania nu va lipsi de a fi foarte comentat la Berlin. Guvernul este hotărât să urmeze o politică de apropiere între cele două țări, refuzându-se de a pune la îndoială cuvântul Cancelarului Hitler, exprimat în voința de pace. Totuș e important să așteptăm răspunsul german la chestionarul britanic.

„In orice caz, spune declarația, Franța va examina sugestiile germane, cu dorința sinceră de a găsi o bază de acord, dar acest acord nu va putea fi realizat decât dacă corespunde principiului unei păci indivizibile, oecotitoare pentru toți“.

Iar mai departe: „Atâta timp cât mecanismele internaționale nu vor fi dovedit acțiunea lor temeinică, datorită Franței, față de ea însăși și de amicii ei, este de a fi veșnic în măsură de a descuraja toate agresiunile“.

„Nu există, încheie LE TEMPS, mai bună garanție a siguranței, în momentul prezent, nici bază mai solidă pentru o politică esențial franceză“.

PUTERILE LOCARNIENE ȘI CHESTIUNEA RENANĂ

DAILY EXPRESS din 26 Iunie pretinde că „dacă actualele conversații cu Germania nu reușesc, guvernul englez se gândește la încheierea unei alianțe politice și militare cu Franța“.

Ziarul redă aceasta pe baza informației că discursul pronunțat la Paris de către d. Duff-Cooper, ministrul de războiu al Angliei, „a fost anume intenționat să pre-pună opinia publică a acelei țări pentru o atare alianță; mai ales în cercurile diplomatice engleze se observă oarecare iritație față de întârzierea Germaniei de a răspunde la chestionarul englez“.

DAILY MAIL, cu aceeași dată, se referă mai întâi la discursul d-lui Delbos, despre care scrie:

„Ministrul de externe al Franței a făcut un apel dramatic, în Senatul francez, pentru o apropiere franco-germană, tocmai în ajunul întrunirii Consiliului Ligii, menit să dea lovitura de moarte sancțiunilor și să ia în considerație remilitarizarea Renaniei“.

Cu această ocazie, menționează întrevederea dintre d-nii: Eden și Blum, cu care ocazie au discutat chestiunea renană.

DAILY TELEGRAPH din 27 Iunie este informat că d-l Eden, ministrul de externe al Angliei, a avut o întrevedere cu d. Delbos, ministrul de externe al Franței, în urma căreia s'a anunțat oficial că între Anglia și Franța s'a ajuns la o înțelegere completă în privința atitudinii ce trebuie adoptată la întrunirea Ligii.

SUNDAY TIMES din 28 Iunie constată, în reportajul politic despre întrunirea Consiliului Ligii, că:

„Delegația franceză și cea engleză lucrează în strânsă armonie. Conversațiile dintre d. Eden și miniștrii francezi au arătat că aceștia din urmă sunt gata să desfășoare mai multă elasticitate, pentru a se asigura în cât mai mare măsură de cooperarea franco-britanică

„Acest lueru implică, între altele, și faptul că guvernul d-lui Blum nu insistă asupra necesității unei acțiuni noi pentru contrabalansarea fortificării Renaniei de către Germania.

„Există o tendință generală printre Statele europene către obligații regionale mai precise, suplimentate de acțiunea generală la care sunt obligați membrii Ligii, conform Convenantului.

„Grosul Statelor Europene par a-și da seama că eșecurile din trecut ale Ligii se datoresc faptului că popoarele nu erau preparate să-și îndeplinească obligațiile pe care le luaseră în baza Convenantului“.

DAILY TELEGRAPH din 30 Iunie comentând ședința de ieri a Camerei Comunelor, subliniază că în mod neașteptat s'a ajuns la o discuție asupra politicii externe, dar că nu s'a remarcat nicio nervozitate.

TIMES și MORNING POST, cu aceeași dată, anunță că un proiect de rezoluție va fi prezentat guvernului de o minoritate conservatoare, care va cere să se evite tot ce ar putea să aibă aparența unei alianțe anglo-franceze.

Proiectul își propune să susțină o politică de apropiere între Marea Britanie, Franța și Germania.

DAILY NEWS și NEWS CHRONICLE afirmă că membrii tuturor partidelor sunt convinși acum că discursul pronunțat de ministrul de război englez la Paris, este expresiunea opiniei guvernului britanic, în ansamblul său.

POLITICA EXTERNĂ A GERMANIEI

In expunerea asupra politicii externe a Germaniei pe care d. von Ribbentrop a făcut-o la München, a stăruit asupra faptului că Germania dorește pacea și că însăși doctrina Reichului îi interzice cucerirea și stăpânirea națiunilor străine.

Comentând această expunere, LE TEMPS din 27 Iunie întreabă:

„Dacă este realmente așa, pentru ce guvernul din Berlin nu răspunde cu toată sinceritatea la chestionarul britanic spre a risipi neliniștea pe care tăcerea sa le-a creat în Europa întreagă? Pentru ce nu recunoaște Germania în mod definitiv situația politică și teritorială actuală?“

Germanilor care s'ar putea mira de reînarmarea Germaniei cu toate declarațiile de pace ale țării lor, LE TEMPS le răspunde cu „reînarmarea Germaniei într'un ritm grăbit și refuzul îndărătnic de a examina chestiunea sistemului de securitate colectivă întemeiat pe asistența mutuală, conform declarației franco-britanice din 3 Februarie 1935.

„Ezitatea care se manifestă la Berlin de a preciza anumite puncte esențiale din propunerile d-lui Hitler, călcarea unilaterală a tratatului dela Locarno și reocuparea militară a zonei renane, felul în care diplomația germană se străduiește de câteva luni de a exploata în folosul politicii Reichului tensiunea dintre Anglia și Italia pentru a obține astfel ruperea definitivă a frontului dela Stressa, iată ceea ce explică neîncrederea Mării Britanii față de Germania național-socialistă, ale cărei planuri rămân în întuneric și ale cărei procedee sunt cel puțin suspecte“.

LE TEMPS adaugă:

„Nu este surprinzător că în Marea Britanie s'au ridicat glasuri care au exprimat această stare de îngrijorare. Recentul discurs al d-lui Duff Cooper, ministrul de război al Mării Britanii, a subliniat ceea ce orice observator imparțial al evenimentelor este obligat să constate, și anume că amicitia britanică este nu numai o chestiune

de sentiment ci o necesitate imperioasă pentru a salva civilizația pe care, după cum a spus d. Duff Cooper, cele două mari democrații ale lumii occidentale au creat-o cu prețul atâtor străduințe“.

CHESTIUNEA DANTZIGULUI

LE JOURNAL din 28 Iunie, întrebându-se „dacă germanii sunt pe cale de a unelti un nou atentat contra Dantzigului“, scrie:

„Se face mare zarvă în jurul unui manifest publicat de șeful naziștilor din Dantzig, d. Forster. El reclamă pur și simplu luarea în stăpânire a orașului liber de către germani și suprimarea înaltului comisariat al Societății Națiunilor. Dacă acest proiect îndrăzneț s'ar pune în executare, ar rezulta o „harababură“ ne mai pomenită.

„Ar fi nu numai o nouă sfidare față de instituția geneveză, dar și provocarea directă a primei revizuirii teritoriale, precum și un precedent creat pentru Austria.

„Ne vine greu a crede că germanii se vor arunca într'o asemenea aventură.

„S'a spus într'adevăr că gestul d-lui Forster a fost pregătit la Berlin, că nu a putut să se manifeste fără autorizarea Cancelarului și că nu printr'o simplă întâmplare coincide cu vizita în portul Dantzig a crucișătorului german „Leibnitz“. Sunt însă întreprinderi care nu se divulgă dinainte, și că reclamă acte directe. Nimeni nu cunoaște mai bine metoda faptului îndeplinit decât d. Hitler care a practicat-o totdeauna chiar în împrejurările cele mai grave ale vieții sale politice.

„Cert este că situația la Dantzig justifică cele mai serioase preocupări. Naziștii nu au practicat apropierea față de Polonia, decât cu scopul de a semăna vrajbă printre apărătorii ordinii stabilite. Dar atâta timp cât ordinea se menține tot folosul situației este tras de polonezi. Aceștia dețin traficul Dantzigului prin concurența portului lor Gdynia. În cursul lunii de miere germanii au trebuit să consimtă mari sacrificii pentru a rezolva în profitul polonezilor o serie de chestiuni litigioase în suspensie. Recentele alegeri dela Dantzig au desamăgit speranțele naziștilor care credeau că vor obține majoritatea absolută.

O serie de incidente care nu s'au limitat orașului liber ci s'au extins în Silezia-de-Sus, pun în lumină înrăirea dușmăniei germane contra Poloniei.

„Ar trebui puțin lucru pentru a provoca un incident primejdios. Totuși, nu credem că Germania îl dorește în momentul de față. Ne aflăm într'adevăr în plină perioadă de tranziție. Anglia evoluează în sensul aprecierii cu Italia și pare tot mai neîncrezătoare față de Reich. Discursul pe care ministrul de război, d. Duff Cooper, l-a pronunțat recent la Paris, este caracteristic în această privință. Vechile tradiții ale conservatorilor englezi au din nou curs, momentul ar fi de sigur, rău ales pentru a arunca o nouă sfidare lumii“.

LE TEMPS din 29 Iunie publică un editorial în care comentează recentele manifestații naziste în Dantzig:

„Trebuie să se acorde o deosebită importanță articolului publicat de curând de d. Foerster, șeful partidului național socialist din Dantzig, afirmă ziarul. Acesta a cerut îndepărtarea d-lui Lester, comisarul Societății Națiunilor în Orașul Liber, pe motivul că după apropierea dintre Germania și Polonia și dezvoltarea bunelor relații între Dantzig și Varșovia, prezența înaltului comisar devenise inutilă.

„Intreaga presă a Reichului a reprodus acest articol al d-lui Foerster, însoțindu-l de numeroase comentarii“.

LE TEMPS se întreabă dacă nu cumva trebuie să se aibă în vedere o lovitură germană care ar urma să se dea peste câteva săptămâni la Dantzig.

Ziarul amintește voința Reichului de a scăpa Orașul Liber de orice control al Societății Națiunilor, amintind în același timp opinia cercurilor engleze pretinzând „că totul este prevăzut pentru a se da o lovitură germană la Dantzig, asemănătoare cu reocuparea Rhenaniei. LE TEMPS adaugă că generalul comandant al regiunii militare Königsberg ar fi primit ordinul să pregătească cadrele corpului de armată destinat loviturii din Dantzig.

RAPORTURILE IUGOSLAVO-BULGARE

Ziarul VREME din 28 Iunie publică declarațiile pe care M. S. Regele Boris al Bulgariei a binevoit să le facă d-lui Ljuba Popovici, subdirectorul ziarului.

După ce arată împrejurările în care a decurs întrevederea cu Suveranul Bulgariei la mănăstirea Bojan, d. Popovici continuă relevând că M. S. Regele Boris a evocat în primul rând amintirile care-l leagă de Iugoslavia, citind între altele raporturile cu defunctul Rege Alexandru al Iugoslaviei și vacanțele pe care le-a petrecut în Dalmația.

Vorbind despre raporturile dintre Bulgaria și Iugoslavia, Suveranul Bulgariei a declarat:

„Poporul nostru este un popor de țărani, ea și al dv., și el voiește sincer și profund pacea. Lupta sa pentru

vieță este o sfortare continuă și toată activitatea lui n'are decât un singur scop: să trăiască în liniște și pace, fruct al muncii sale. Aceasta o doriți și dv. În trecut lucrurile se prezentau altfel. Dar noi trebuie să privim numai în viitor și, după cuvintele înțelepte ale Marelui vostru Rege Alexandru, să întoarcem paginile trecutului și să deschidem o nouă pagină a raporturilor noastre mutuale. Noile noastre raporturi nu trebuie să fie numai expresiunea sentimentului. Și altădată sentimentele erau vii și cu toate acestea s'a ajuns la lupte care n'au profitat nici unora nici altora. A sosit însă timpul comprehensiunilor reciproce. Marele vostru defunct, care este și al nostru, ne-a arătat calea pe care trebuie să mergem. A fost suficient să am cu El o întrevvedere de un sfert de oră, — cu toate că nu ne mai văzusem de 20 de ani, — pentru ca să ajungem între noi la un acord absolut în toate chestiunile directe sau indirecte.

„Pierderea Marelui Rege Cavaler Alexandru I este de o importanță capitală însă din fericire ea n'a lăsat un vid care să poată opri marea operă întreprinsă. A. S. R. Principele Regent Paul continuă cu aceeași căldură politica Marelui defunct și ultima întrevedere pe care am avut-o cu el este o probă evidentă. D. Stoiadinovici, președintele Consiliului de Miniștri iugoslav desfășură o activitate demnă și perseverentă pentru ca această nouă pagină a istoriei noastre comune să fie dusă pe calea comprehensiunii mutuale și colaborării frățești“, termină declarațiile sale Suveranul Bulgariei.

EFECTELE REVIZIONISMULUI MAGHIAR

MANCHESTER GUARDIAN din 1 Iulie publică o scrisoare a comandorului Edgar Young, în care acesta descrie efectul dezastruos pentru poporul ungar al propagandei făcute în vederea revizuirii frontierelor.

Am primit scrisori dela unguri, care locuiesc în Statele vecine, spune comandorul Young, în care aceștia arată dezastrul produs de agitațiile din Parlamentul ungar, revizuirca făcând imposibilă conlocuirea.

Comandorul Young sfătuiește pe toți cei ce doresc binele poporului ungar să înceteze cu agitațiile în vederea revizuirii Tratatului dela Trianon, pentru a se înlesni cooperarea Ungariei cu vecinii săi.